

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta
Školní rok 2007/2008

Podmínky prohlášení konkurzu

Diplomová práce

Vypracovala: Kateřina Babková ; *DLOUHÝ P., MÍSTO ÚSTŘEDNÍHO ÚŘADU V PRAZE (II)*

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. František Zoufík

Stupeň odborné kvalifikace: magistr

Datum zadání diplomové práce: březen 2006

Datum odevzdání diplomové práce: březen 2008

Praha 2007

Věnováno JUDr. Hubáčkovi za pomoc s přijetím na Právnickou fakultu UK
jakožto i za pomoc během studia.

OBSAH :

1. Úvod : Vymezení pojmů konkurz, podmínky prohlášení konkurzu	1
2. Historický vývoj konkurzu jako civilního procesu a historická úprava podmínek řízení	2
3. Hmotně právní a procesně právní podmínky prohlášení konkurzu	10
3. 1. 1. Úpadek podle ZKV	10
3. 1. 2. Formy úpadku	11
3. 1. 2. a) Insolvence	11
3. 1. 2. b) Předlužení	13
3. 1. 2. c) Hrozící úpadek podle IZ	15
3. 1. 3. Majetek dlužníka postačující alespoň k úhradě nákladů konkurzního řízení	16
3. 2. 1. Náležitosti zahájení řízení – návrh na prohlášení konkurzu	18
3. 2. 2. Podmínky řízení na straně soudu	26
3. 2. 3. Podmínky řízení na straně účastníků	28
3. 2. 3. a) Podmínky na straně dlužníka	30
3. 2. 3. b) Podmínky na straně věřitele	34
3. 2. 4. Záloha na náklady konkurzního řízení a zaplacení SOP	34
4. Zkoumání podmínek prohlášení konkurzu a zrušení konkurzu pro nedostatek podmínek řízení	38
5. Podmínky vydání rozhodnutí o úpadku podle IZ	40
6. Podmínky prohlášení konkurzu v hlavním a vedlejším úpadkovém řízení s evropským mezinárodním prvkem podle nařízení ES 1346/2000	56
7. Závěr: Zhodnocení dosavadní právní úpravy podmínek konkurzního řízení	57
8. Seznam použité literatury, Soupis zkratek a citací	58

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a jako prameny pro diplomovou práci jsem použila výhradně prameny uvedené v Seznamu použité literatury na straně 58 diplomové práce.

K. Babiřová

1. Vymezení pojmů konkurz, podmínky prohlášení konkurzu

Termín konkurz pochází z latinského concursus creditorum označujícího souběh věřitelů. Jde o specifickou formu civilního procesu a prvky řízení nalézacího i řízení vykonacího zároveň, jejímž cílem je dosáhnout poměrného a spravedlivého uspokojení věřitelů dlužníka v krizové situaci z majetku tvořícího konkurzní podstatu za podmínek stanovených zákony a nařízením ES 1346/2000, konkrétně zákonem o konkurzu a vyrovnání č. 328/1991 Sb. a insolvenčním zákonem č. 182/2006 Sb. Mimo to je konkurzní řízení pro zvláštní případy úpadku finančních institucí, tedy bank, spořitelních a úvěrových družstev, institucí elektronických peněz, pojišťoven a zajišťoven dále ještě upraveno zvláštními zákony, a to sice zákonem o bankách č. 21/1992 Sb., zákonem o spořitelních a úvěrových družstvech č. 87/1995 Sb. a zákonem o pojišťovnictví č. 363/1999 Sb.

V konkurzním řízení jde zejména o to, aby v jednom řízení byly spravedlivě a rovnoměrně uspořádány poměry mezi účastníky řízení a aby nebyli favorizováni věřitelé s pohledávkami v předstihu, anebo věřitelé ekonomicky silnější, na úkor jiných věřitelů, neboť to by v úpadkové situaci dlužníka vedlo k plnému uspokojení jen těchto věřitelů, zatímco ostatní věřitelé by zůstali zcela neuspokojeni. Konkurz nemůže mít jinou povahu nežli procesní, neboť jde o závazné a nezměnitelné řešení úpadkové situace. Výsledek řízení zavazuje všechny účastníky řízení bez ohledu na to, zdali s řízením souhlasili a bez ohledu na míru, jakou se na řízení podíleli. Obnova konkurzního řízení je proto nepřipustná a dovolání se přípouští pouze omezeně. V rámci konkurzního řízení vznikají exekuční tituly vykonatelné soudní mocí, tj. zjištěné pohledávky zapsané do seznamu přihlášek. Konkurz má obecnou povahu, tzn. může se týkat nejrůznějších subjektů úpadců, čili jak osob fyzických tak osob právnických, podnikatelů ve smyslu § 2 odst. 2 obchodního zákoníku i nepodnikatelů. Stejně tak tyto subjekty mohou vystupovat jakožto jiní účastníci konkurzního řízení, zejména jako konkurzní věřitelé prostřednictvím přihlášení pohledávky, anebo jako navrhovatelé prostřednictvím podání návrhu na prohlášení konkurzu. Podmínky prohlášení konkurzu jsou dvojího charakteru, a to sice:

- a) hmotně právního –
 - 1) existence úpadku,
 - 2) majetek dlužníka ve výši postačující alespoň k úhradě nákladů konkurzního řízení,
- b) procesně právního –
 - 1) procesní podmínky sporného řízení (náležitosti zahájení řízení (návrhu na prohlášení konkurzu), podmínky na straně soudu, podmínky na straně účastníků, zaplacení zálohy na náhradu nákladů řízení a zaplacení SOP,
 - 2) absence zákonné překážky prohlášení konkurzu.

2. Historický vývoj konkurzu jako civilního procesu a historická úprava podmínek řízení

Za předchůdce konkurzního řízení lze považovat institut římského práva *missio in bonis*. Šlo o univerzální exekuci na celý majetek dlužníka, již předcházela odsuzující rozsudek. Řízení se zahajovalo na návrh jednoho nebo několika věřitelů a mohlo k němu dojít jak za života tak i po smrti dlužníka. Řízení se zahajovalo pretorským dekretem a spočívalo v rozprodeji majetku dlužníka ve veřejné dražbě. Kupující se stával univerzálním nástupcem dlužníka a věřitelé pak vůči němu uplatňovali své nároky ve výši pro všechny věřitele stejného procenta z kupní ceny majetku přímo. Z řízení byli vyňati věřitelé se zástavou. Pro dlužníka mělo řízení navíc za následek infamii a ztrátu veškerých občanských práv. Těmto nepříznivým následkům mohl později dlužník čelit pomocí *cessio bonorum*, dobrovolného odevzdání veškerého svého majetku věřitelům. Odevzdáním majetku věřitelům přecházelo na věřitele toliko oprávnění mít majetek dlužníka v de-tenci a prodat jej, nikoliv tedy vlastnictví k majetku dlužníka.

Původ současného konkurzního řízení lze však spatřovat až v mnohem pozdějším právu italských renesančních měst, kde dochází k rozvoji myšlenky, že prodej celého majetku dlužníka je nutný pouze tehdy, jsou-li jeho dluhy rovny, nebo převyšují-li celý jeho majetek.

Konkurzní řízení se jako druh samostatného řízení, jehož cílem je uspořádat majetkové poměry insolventního dlužníka tak, aby byli všichni jeho věřitelé uspokojeni poměrně podle výše nároků, vyvinulo ze saského arestačního řízení, kteréžto mělo věcněprávní účinky.

Klasická podoba konkurzního řízení byla pak zakotvena roku 1807 v třetí knize *Code commerce*. Jednalo se o specifický typ likvidačního řízení pomocí dražby. *Code commerce* obsahoval jak úpravu likvidačního řízení pro případ úpadku, tak i úpravu řízení trestního pro případ bankrotu, který byl zvláštním případem úpadku spáchaným hrubou nedbalostí anebo podvodem. Za úpadce byl považován každý obchodník, který zastavil platby, přičemž úpadkovému konkurznímu řízení podléhali všechny subjekty, tedy jak obchodníci tak i neobchodníci. Základní podmínkou prohlášení konkurzu bylo tedy oznámení dlužníka o zastavení plateb, které znamenalo neschopnost dlužníka pokrýt splatná pasiva disponibilními aktivy. Šlo o kolektivní řízení zahájené vůči dlužníku na základě povinného prohlášení o úpadku, v němž došlo k vyřízení všech dluhů úpadce v jednom řízení. Na rozdíl od tehdejší německé úpravy nerozlišovala francouzská úprava dvě formy úpadku, a to sice insolvenční a předlužení.

V právu zemí Koruny české se poprvé myšlenka poměrného uspokojení v Obnoveném zřízení zemském z roku 1627 jakožto reakce na měnovou kaládu a znehodnocení české měny v roce 1623. Jako samostatné řízení bylo pak konkurzní řízení vyčleněno z jednotného řízení císařským reskriptem a místodržitelským patentem roku 1637 a v roce

1640 byl jako součást Novel a Deklaratorií vydán první český konkurzní řád. Zmíněný konkurzní řád však neplatil ve městech, kde se částečně používal Koldínův zákoník. Roku 1781 nahradil tento řád Josefínský konkurzní řád, jenž zakotvil přípravné řízení, v jehož rámci bylo zjišťováno splnění podmínek prohlášení konkurzu. K tehdejšími podmínkám prohlášení konkurzu patřilo:

- 1) podání žaloby oprávněnou osobou (dlužníkem, dědicem dlužníka, případně kurátorem pozůstalosti anebo věřitelem dlužníka),
- 2) špatný majetkový stav dlužníka.

Prohlášení konkurzu bylo možno napadnout opravným prostředkem, který měl odkladný účinek. Následovalo likvidační řízení, které mělo povahu sporného řízení. Z výtěžku z prodeje dlužníkovy majetku byli posléze uspokojeni přihlášení věřitelé v závislosti na zařazení do pěti věřitelských tříd.

Novým konkurzním řádem z roku 1869 se pak v českém právu prosadil princip univerzality, tzn. že předmětem řízení se potom stalo veškeré dlužníkovy pasivní i aktivní jmění, a zásada rovného nakládání s všemi věřiteli. Majetek byl odňat z dispozice dlužníka a svěřen do správy správci konkurzní podstaty. Tento řád byl pak přejet recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. do československého právního řádu a platil až do vydání nového konkurzního zákona č. 64/1931 Sb.

Zavedením kolektivního vlastnictví a zrušením konkurence po roce 1948 ztratila platná konkurzní úprava smysl a v roce 1952 byla zrušena občanským soudním řádem č. 142/1950 Sb. a nahrazena exekuční likvidací veškerého majetku dlužníka, avšak i tento institut byl posléze roku 1963 zrušen. V rámci snahy o hospodářskou reformu pomocí koncepce samofinacování podniků byla zákonem č. 88/1988 Sb. o státním podniku připuštěna možnost zrušení, rozdělení, nebo připojení insolventního podniku k jinému podniku na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

K obnovení českého konkurzního práva došlo v rámci obnovení tržního hospodářství po roce 1989 přijetím zákona o konkurzu a vyrovnání č. 328/1991 Sb. Zákon po dobu jednoho a půl roku dočasně vylučoval prohlášení konkurzu na základě návrhu věřitele na státní podnik nebo obchodní společnost s výlučnou majetkovou účastí státu. Účelem tohoto ustanovení bylo předejít řetězovým úpadkům dalších podniků na tyto podniky navázaných. Toto omezení skončilo dnem 22. 4. 1993 a posléze bylo nahrazeno institutem ochranné lhůty. I nadále však pro tyto podniky platil zvláštní režim. Návrh na prohlášení konkurzu se zasílal na Ministerstvo pro správu národního majetku a privatizaci, které mohlo soudu navrhnout povolení ochranné lhůty. Konkurs nešlo dále prohlásit na dlužníka, u nějž bylo minimálně 50 % akcií zařazeno do kupónové privatizace. Příslušné ustanovení bylo zrušeno novelou konkurzního zákona č. 94/1996 Sb. účinnou od 1. 6. 1996. Během ochranné lhůty byla podnikatelskému subjektu dána poslední možnost ke konsolidaci vlastních majetkových poměrů spočívající v návrhu dlužníka

soudem povoleném oddálení prohlášení konkurzu za současného stanovení přiměřených opatření soudem, které byl povinen dlužník během stanovené tříměsíční lhůty dodržovat. Za zákonem stanovených podmínek bylo možno lhůtu prodloužit ještě o další tři měsíce.

Další významné změny přinesla novela ZKV účinná od 1. dubna 1998. Došlo zejména ke zpřísnění opatření vůči úpadci, který neplnil své splatné závazky. Novela byla rovněž reakcí na tehdejší aplikační potíže ZKV v praxi. Problematickým se jevílo zejména ustanovení § 1 odst. 2 definující insolvenční stav, kdy dlužník, který má více věřitelů, není schopen plnit své splatné závazky po „delší dobu“. Delší doba pak znamenala posuzování insolvenčního stavu z hlediska minulosti, ačkoliv z hlediska nově zakotvené povinnosti podat na sebe návrh na prohlášení konkurzu z důvodu insolvence logicky vyplývala potřeba hodnotit insolvenční stav z hlediska schopnosti úpadce dostát svým budoucím splatným závazkům. Proto bylo dotyčné problematické ustanovení zákona vypuštěno a úpadek byl nadále definován takto

[cit. § odst. 2 ZKV 328/91 Sb. ve znění novely č. 12/1998 Sb.]:

(2) Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.

Dále novela zakotvila nepřipustnost institutů přerušování řízení a prominutí zmeškání lhůt, omezila okruh osob oprávněných podat odvolání proti usnesení o prohlášení konkurzu a přiměřené použití OSŘ a především založila povinnost právnických osob a fyzických osob podnikatelů podat na sebe návrh na prohlášení konkurzu pro úpadek formou insolvence. Povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu však nadále neměl nucený správce jmenovaný na základě zvláštního předpisu a v případě likvidace právnické osoby v likvidaci, zůstala tato povinnost likvidátorovi, jen pokud byla osoba v likvidaci předložena. Takto nově koncipovaná povinnost byla sankcionována povinností náhrady škody věřiteli, kterou měly taktéž všechny osoby oprávněné podat jménem dlužníka návrh na prohlášení konkurzu. Tento návrh, který byl na sebe úpadce povinen podat, nešlo vzít zpět. V souvislosti s nově koncipovanou povinností navíc novela trestního zákona č. 253/1997 Sb. zavedla od 1. 1. 1998 novou skutkovou podstatu trestného činu porušování povinností v konkurzním řízení § 126 trestního zákona. Novela 12/1998 Sb. dále zpřísnila sankce za neposkytování potřebné součinnosti soudu a správci konkurzní podstaty.

Ani tyto novely však nepřinesly kýžené změny v konkurzním řízení, a proto byla vydána novela ZKV č. 105/2000 Sb., která se soustředila především na trestněprávní oblast, posílení postavení konkurzních věřitelů, odstranění aplikačních obtíží ZKV a zjednodušení a zefektivnění konkurzního řízení. Vzhledem k nárůstu konkurzů přesunula novela č. 105 část rozhodovací agendy konkurzních soudů na správce konkurzní podstaty.

Konečným cílem konkurzního řízení však i nadále zůstalo poměrné uspokojení věřitelů, byť s ohledem na veřejný zájem, kterému je třeba dát přednost před zájmy jednotlivých věřitelů jako např. jsou ochrana zachování pracovních míst a podnikatelské činnosti v regionu, ochrana životního prostředí a odstraňování ekologických zátěží apod. Pro rozpor se zásadou dispozičnosti konkurzního řízení došlo ke zrušení ustanovení o nemožnosti zpětvzetí povinného návrhu dlužníka, která protismyslně vedla naopak k oddalování včasného podání návrhu na prohlášení konkurzu dlužníkem. Došlo ke zjednodušení formálních náležitostí návrhu na prohlášení konkurzu. Návrh nadále mohl podat pouze věřitel se splatnou pohledávkou vůči dlužníku anebo dlužník, přičemž věřitel byl povinen tuto pohledávku doložit a dále k ní pouze uvést okolnosti osvědčující úpadek dlužníka. Nemusel tedy již dále nést břemeno ohledně uvedení okolností osvědčujících majetek dlužníka v rozsahu alespoň postačujícím k úhradě nákladů konkurzního řízení. Věřiteli totiž není účetnictví dlužníka známo a celkově jeho možnosti označit majetek dlužníka jsou omezené. Tomu odpovídalo i nové oprávnění konkurzního soudu na základě vlastního úsudku zamítnout návrh na prohlášení konkurzu pro absolutní nedostatek majetku. V případě dlužníka pak postačuje pouhé osvědčení úpadku a předložení zákonem požadovaných příloh podle § 4 odst. 3. Novela 105 zároveň s tím navýšila zálohu na náklady konkurzního řízení z 10 tis. Na 50 tis. Kč, nově upravila přistoupení k řízení, rozšířila okruh osob oprávněných podat odvolání proti usnesení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu o věřitele, kteří dosud nebyli účastníky konkurzního řízení, zavedla funkci předběžného správce a subjektivizovala konkurzní podstatu tak, že podstata mohla být samostatným účastníkem incidenčního sporu namísto správce konkurzní podstaty, ale ani tato novela všechny problémy zcela neodstranila. Do roku 2006 byl tedy ZKV celkem 23x novelizován, ale přesto i nadále setrval na zastaralém formálním likvidačním způsobu řešení úpadku, ačkoliv moderní úpadkové právo přesouvá svůj zájem zejména k zachování provozu úpadcovy podniku, neboť to v konečném důsledku může přinést věřitelům uspokojení vyšší. Úprava ZKV obsahovala pouze dvě varianty řešení úpadku, přičemž vyrovnání bylo takřka mrtvým institutem jen zcela výjimečně se uplatňujícím. Zcela chyběla úprava spotřebitelských konkurzů, jejichž úprava se ukázala být nezbytností s ohledem na narůstající dostupnost spotřebitelských úvěrů. Úpadek finančních institucí řešily odděleně tři zákony ZOB, ZSÚD a ZPOJ, což vedlo k celkové nepřehlednosti a roztržitosti úpravy. Ani hrozba trestních sankcí nemotivovala dlužníky k včasnému podání návrhu na prohlášení konkurzu a v případě snahy o překonání krize zůstávala dlužníkům jako prostředek pouze bezzubá ustanovení o ochranné lhůtě, kterých bylo za celou dobu existence institutu povoleno pouze osm, anebo těžkopádná a pro větší podniky nevhodná cesta vyrovnání. Ve většině případů tak došlo k jedinému možnému důsledku likvidace dlužníka se všemi následky pro podnikání úpadce z jiných zákonů pro něj plynoucích, jako např. zákaz podnikání podle živnostenského zákona apod. Proto byl coby nová komplexní úprava úpadku dne 30. 3. 2006 přijat insolvenční zákon č. 182/2006, jehož účinnost byla odložena zejména

z důvodů technické náročnosti a nákladnosti realizace ustanovení o insolvenčním rejstříku ke dni 1. 1. 2008. Téměř dokonalý zákon s sebou přinesl realizační obtížnosti zejména co do náročnosti splnitelnosti publikačních ustanovení o zveřejnění zahájení insolvenčního řízení do 2 hodin od dojití insolvenčního návrhu soudu, který nemusí být ani ke všemu místně příslušný, což ovšem by technicky ještě šlo. Lépe by snad bylo stanovit rozumnější lhůtu dvou pracovních dní. Horší je, že do rejstříku mají být ukládány všechny listinné přílohy insolvenčního návrhu. Rovněž pořádkové procesní lhůty pro vydání rozhodnutí o úpadku jsou velmi krátké. Nechci být poslem špatných zpráv, ale předpokládám další odložení účinnosti insolvenčního zákona, anebo případně nedodržování těchto ustanovení IZ a jejich následnou novelizaci. Rovněž povinné užívání formulářů pro přihlašování pohledávek insolvenčních věřitelů se nejeví jako neproblematické, avšak jakožto dcera insolvenčního správce jsem měla možnost seznámit se se spisy v nichž dominovaly cary jakýchsi papírů z nichž jeden byl dokonce psán tužkou, čili bylo v něm možno gumovat. Tudíž mám za to, že dané ustanovení je jediné správné.

Insolvenční zákon místo 2 typů řízení, a to sice řízení konkurzního a řízení vyrovnacího podle stávající úpravy ZKV, zavádí jednotné insolvenční řízení, které se skládá ze dvou fází, a to sice z řízení směřujícího k vydání rozhodnutí o úpadku, které končí-li rozhodnutím o prohlášení úpadku může být rovnou spojeno s fází druhou, a to sice s rozhodnutím o způsobu řešení úpadku. Účelem této úpravy je v souladu s platnými zákony ČR i předpisy EU a mezinárodními smlouvami, jimiž je ČR vázána, komplexně zajistit řešení ekonomické krizové situace dlužníka tak, aby nedocházelo k neodůvodněným preferencím věřitelů. Úpadek je nově chápán jako nejen situace právní, nýbrž i situace ekonomická, která má být, pokud je to možné, řešena sanačním způsobem s ohledem na zachování provozu podniku pomocí reorganizace. IZ spočívá na některých jiných právních zásadách než ZKV např. zásada vyhledávací, zásada neuplatnění legálního pořádku a zejména na zásadě par conditio creditorum, tj. rovných možností věřitelů, která může být však uplatňována pouze v mezích poměrného uspokojení v rozsahu dané skupiny věřitelů. IZ zavádí skupiny věřitelů, jež mohou být v důsledku práv nabytých před zahájením insolvenčního řízení preferovány např. zajištění věřitelé. Jinak jsou věřitelé povinni zdržet se jednání směřujícího k uspokojení pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to zákon dovoluje. Tyto zásady dopadají na všechny věřitele dlužníka, ať již se insolvenčního řízení účastní či nikoliv. I přes veškerou snahu o pojetí úpadku v co nejširších souvislostech zůstaly některé aspekty úpadkového řízení i nadále upraveny dílčími zákony, zejména daňové, živnostenské, obchodněprávní a trestněprávní aspekty úpadku zůstávají nadále řešeny příslušnými zákony. IZ má však vůči těmto zákonům povahu lex specialis a v případě rozporu platí tedy zásada aplikační přednosti IZ, a tedy tyto zákony musí respektovat zásady insolvenčního řízení. I nadále IZ ve výslovně neřešených případech odkazuje na úpravu v občanském soudním řádu. V souvislosti se zásadními změnami v konkurzním řízení dochází i ke změně v terminologii. Pro-

hlášení konkurzu je způsobem řešení úpadku zahrnujícím rozhodnutí o úpadku a rozhodnutí o prohlášení konkurzu. Termín úpadce je nahrazen termínem dlužník a návrh na prohlášení konkurzu změněn na insolvenční návrh.

Celkově směřuje nový zákon k větší pružnosti, a to jak v oblasti procesně právní tak i v oblasti hmotněprávní, jako je např. možnost akceptovat v případě efektivity odchylná řešení předpokládaná § 315 odst.2 IZ, nebo možnost dispozice s reorganizačním plánem podle § 338 odst. 3 IZ. Konkurs se tak stává pouze jedním z mnoha řešení úpadkové situace a svou koncepcí i nadále odpovídá ZKV. Nově je zavedena forma nepatrného konkurzu určená pro konkurzy s nižším majetkovým rozsahem a menším počtem věřitelů vhodná i pro fyzické osoby nepodnikatele. Institut vyrovnání je nahrazen reorganizací a pro poctivé dlužníky z řad fyzických osob nepodnikatelů institutem oddlužení. Zvláště nově insolvenční zákon upravuje úpadek finančních institucí zejména bank a pojišťoven.

Nově je zaveden institut moratoria nahrazující ochranou lhůtu, který umožňuje poctivému dlužníku vyhnout se prohlášení úpadku na jeho majetek. Moratorium se od ochranné lhůty odlišuje již nutným souhlasem většiny věřitelů jakožto předpokladu jeho vzniku. Moratorium může navrhnout dlužník do sedmi dnů od podání insolvenčního návrhu, anebo do 15 dnů od doručení insolvenčního návrhu věřitele. Moratorium nemůže být povoleno pro právnické osoby v likvidaci. Návrh na povolení moratoria musí splňovat obecné náležitosti podání a navíc obsahovat doložení skutečností odůvodňujících vyhlášení moratoria. Moratorium je možno prohlásit, nebylo-li dosud rozhodnuto o insolvenčním návrhu, a to na dobu 3 měsíců, kterou je možno za zákonem stanovených podmínek prodloužit ještě o 30 dní. Během moratoria nelze vydat rozhodnutí o úpadku, účinky spojené s podáním insolvenčního návrhu však zůstávají zachovány a nadále je možno podávat přihlášky pohledávek do insolvenčního řízení, nabývají však účinnosti až po zániku moratoria, nepodaří-li se dlužníku překonat úpadkovou situaci. Návrh na povolení moratoria může navíc dlužník podat i v případě hrozícího úpadku, aniž by současně musel být podán insolvenční návrh. V tomto případě se pak rozhodnutí o povolení moratoria nezveřejňuje v insolvenčním rejstříku. Moratorium je možno zrušit na návrh věřitelů, anebo i bez návrhu, uvedl-li dlužník v návrhu na jeho povolení nepravdivé údaje, anebo sledoval-li dlužník povolením moratoria nepoctivé cíle. V takovém případě rozhodne o zrušení moratoria neprodleně insolvenční soud. Během moratoria navíc oproti ochranné lhůtě dochází k omezením majetkových dispozic dlužníka s majetkem v podstatě tak, že dlužník může hradit samostatně pouze závazky bezprostředně související s provozem podniku před ostatními splatnými závazky. Bude se tedy vesměs jednat o pohledávky za podstatou, které by tak jako tak hradil v průběhu konkurzu insolvenční správce. Řízení v němž dlužník žádá o vyhlášení moratoria však není součástí insolvenčního řízení, a tudíž se řídí jinými procesními pravidly a není tedy osvobozeno od soudních poplatků.

Jako další novinky směřující především k urychlení insolvenčního řízení zavádí IZ řadu formálních pořádkových lhůt, avšak tyto lze vynucovat jen ve spojení s řadou dalších opatření.

Insolvenční zákon posiluje vliv věřitelů na volbu způsobu řešení úpadku, jakož i volbu insolvenčního správce. Zavádí odpovědnost věřitelů zúčastněných ve věřitelském výboru za činnost v tomto orgánu a má k dispozici i nové sankční mechanismy pro zajištění řádného výkonu funkce členů věřitelských orgánů, tak aby chod insolvenčního řízení nebyl nedůvodně narušován.

IZ navíc vedl k věcněprávní změně trestního zákona tím, že zrušil ustanovení § 126 odst. 2 TZ a nepodání insolvenčního návrhu již napříště nebude trestným činem, neboť negativní motivace hrozbou trestních sankcí se v praxi neosvědčila a nevedla k včasnému podávání návrhů na prohlášení konkurzu dlužníky. Dochází tedy k jejímu zrušení a na její místo nastupuje majetková sankce podle § 318 IZ. Zákon se spíše snaží motivovat dlužníka ke včasnému podání insolvenčního návrhu pozitivně v podobě možnosti dobrodinní moratoria a celkově IZ dává dlužníkovi co nejširší prostor k překonání úpadku jeho vlastními silami.

Současné s těmito změnami bylo zrušeno 70 % uspokojení zajištěných věřitelů, neboť toto ustanovení se negativně projevovalo na úvěrové praxi bank.

Insolvenční zákon implementuje řadu směrnic evropského úpadkového práva do českého právního řádu. Jde o následující směrnice:

- Směrnici Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980, o sbližování právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti.
- Směrnici Rady 93/22/ES, ze dne 10. května 1993, o investičních službách v oblasti cenných papírů.
- Směrnici Rady 93/36/EHS, ze dne 14. června 1993, o koordinaci postupu při zadávání veřejných zakázek na dodávky.
- Směrnici Rady 93/37/EHS, ze dne 14. června 1993, o koordinaci postupu při zadávání veřejných zakázek na stavební práce.
- Směrnici Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES, ze dne 19. května 1998, o neodvolatelnosti vypořádání v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry.
- Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/17/ES, ze dne 19. března 2001, o reorganizaci a likvidaci pojišťoven.
- Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.

- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/28/ES, ze dne 18. září 2000, kterou se mění směrnice 2000/12/ES, o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu.
- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES, ze dne 18. září 2000, o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností.
- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, ze dne 4. dubna 2001, o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí.
- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES, ze dne 6. června 2002, o dohodách o finančním zajištění.
- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/47/ES, ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 80/987/EHS, o sblížení právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti.
- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES, ze dne 31. března 2004, o koordinaci postupu při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby.
- Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, ze dne 21. dubna 2004, o trzích finančních nástrojů, kterou se mění směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a zrušuje směrnice Rady 93/22/EHS

Insolvenční zákon nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2008, přičemž konkurzy prohlášené před tímto datem se řídí stávající právní úpravou obsaženou v ZKV a zvláštních zákonech (ZOB, ZSÚD, ZPOJ). Všechny konkurzy se řídí ustanoveními přímo aplikovatelného nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, se kterým je insolvenční zákon v souladu. Nový insolvenční zákon snad tedy konečně přinese zrychlení a zefektivnění úpadkového řízení a vytvoří podmínky pro stabilnější ekonomické prostředí pomocí reálně uplatňovatelných sankcí vůči dlužníkovi, který maří řádný průběh konkurzního řízení a krátí věřitele.

3. Hmotně právní a procesně právní podmínky prohlášení konkurzu

Konkurzní soud prohlásí svým usnesením konkurz v případě, že jsou splněny všechny hmotněprávní i procesně právní podmínky pro jeho prohlášení podle § 12 a ZKV. Pro zkoumání podmínek prohlášení konkurzu platí § 103 a násl. občanského soudního řádu. Hmotněprávní podmínkou prohlášení konkurzu je úpadek dlužníka a k procesním podmínkám patří náležitosti zahájení řízení, tj. podání návrhu na prohlášení konkurzu, dále procesní podmínky na straně soudu, tj. civilní pravomoc, věcná funkce a místní příslušnost konkurzního soudu a konečně podmínky na straně účastníků, tj. právní subjektivita a procesní způsobilost dlužníka a právní subjektivita a procesní subjektivita věřitele. Ke hmotně právním podmínkám bývá někdy přiřazována podmínka existence majetku dlužníka alespoň ve výši postačující k úhradě nákladů konkurzního řízení, neboť konkurzní soud nemá povinnost zjišťovat rozsah majetku dlužníka před vydáním usnesení o prohlášení konkurzu, avšak konkurzní soud návrh na prohlášení konkurzu zamítne při zřejmém nedostatku potřebného majetku. K procesním podmínkám bývá někdy přiřazováno rozhodování řízení zákonným nepodjatým soudcem ve správném obsazení soudu a zaplacení soudního poplatku a složení zálohy na náklady konkurzního řízení, avšak ani zde se nejedná o podmínky prohlášení konkurzu ve vlastním slova smyslu. V případě zálohy na náklady konkurzního řízení se jedná o mimoprocesní požadavek fiskální povahy, jehož nezaplacení může za určitých podmínek vést k zastavení konkurzního řízení. Neodstranění nedostatků procesních podmínek brání vydání meritorního rozhodnutí ve věci a má za následek zastavení konkurzního řízení a zrušení konkurzu.

3. 1. 1. Úpadek podle ZKV

Existence úpadku je základní hmotněprávní podmínkou prohlášení konkurzu. Úpadek je krizovou situací určité povahy a intenzity v majetkové oblasti dlužníka vymezenou v § 1 odst. 2 ZKV. Úpadek dlužníka předpokládá existenci alespoň dvou věřitelů se splatnou pohledávkou vůči dlužníku. Situaci úpadku nelze navodit uměle tím, že jediný věřitel dlužníka postoupí svou pohledávku třetí osobě, a úpadek je tedy dán pouze tehdy, má-li dlužník více původních věřitelů, kteří svou pohledávku neodvozují od věřitele jediného. Musí jít tedy o mnohost věřitelů ve smyslu dvoustranných obligačních vztahů mezi subjekty, jejichž zájmy jsou vzájemně rozporné, a to nejen ohledně vztahu vůči dlužníkovi, ale i ve vztahu vůči jiným věřitelům. Podle stanoviska Nejvyššího soudu R 52/98 lze závěr o tom, zda má věřitel za dlužníkem splatnou pohledávku, lze učinit i bez toho, aniž by byla přesně známa výše dlužníkovy závazku a splnění podmínky mnohosti věřitelů nezávisí tedy na výši splatné pohledávky druhého věřitele, kterážto může být tedy i zanedbatelného rozsahu. O úpadek tedy nepůjde pouze za situace, kdy bude mít

dlužník jednoho věřitele s více pohledávkami po splatnosti a ještě další věřitele s nesplatnými pohledávkami. V tomto případě by se mohlo ovšem jednat o stav, kdy dlužníkovi úpadek hrozí ve smyslu § 3 odst. 4 IZ a bude tedy možné aplikovat ustanovení § 97 odst. 2 a násl. insolvenčního zákona.

3. 1. 2. Formy úpadku

Úpadek je krizovou situací v celé majetkové sféře dlužníka projevující se ve dvou zákonem o konkurzu a vyrovnání předpokládaných formách, a to sice:

- a) ve formě insolvence upravené v § 1 odst. 2 alinea 2 věty první,
- b) nebo ve formě předlužení upravené v § 1 odst. 3,
- c) anebo nově s účinností od 1. 1. 2008 také ve formě úpadku hrozícího upravené v § 3 odst. 4 IZ.

3. 1. 2. a) Insolvence

Insolvence je forma úpadku definovaná v § 1 odst. 2 ZKV jakožto stav platební neschopnosti, kdy dlužník má více věřitelů a není po delší dobu schopen plnit své splatné závazky. Jedná se o obecnou formu úpadku na rozdíl od formy předlužení, neboť v insolvenci se může ocitnout kterýkoliv dlužník bez ohledu na své právní postavení, zatímco úpadek formou předlužení se týká pouze podnikatelů, tzn. subjektů, které jako podnikatele vymezuje § 2 odst. 2 obchodního zákoníku.

[cit. § 1 odst. 2 ZKV 328/1991 Sb.]:

(2) Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.

[cit. § 2 odst. 2 OBCHZ 513/1991 Sb.]:

(2) Podnikatelem podle tohoto zákona je:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,

d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Neschopnost dlužníka plnit závazky spočívá v tom, že dlužník nemá dostatek peněžních prostředků k plnění peněžitých závazků, nikoliv tedy věcných plnění, která sice nejsou v konkurzu vyloučena z uspokojení, avšak z hlediska posuzování existence úpadku dlužníka jsou irelevantní. Co se týče neschopnosti dlužníka plnit, musí jít o objektivní neschopnost dlužníka dostát svým peněžitým závazkům, nikoliv tedy o pouhou neochotu dlužníka plnit. Jinými slovy, tam kde lze dosáhnout plnění exekuční cestou, je úpadek pojmově vyloučen. Splatností závazku je doba, kdy měl být závazek splněn určená buď na základě smluvního ujednání např. na základě § 563 až 565 občanského zákoníku, nebo na základě § 340 až 343 OBCHZ. Dlužník se nachází ve stavu insolvence, pouze jde-li o objektivní stav trvalejšího rázu, který není řešitelný okamžitými opatřeními. Z hlediska soudní praxe se za delší dobu považuje doba tří měsíců po splatnosti pohledávky a delší, neboť zhruba stejná doba se předpokládá jako doba nutná k překonání dočasných obtíží vymezená úpadci v rámci povolené ochranné lhůty. Nový IZ tuto dobu přejímá jakožto vyvratitelnou právní domněnku úpadku dlužníka formou insolvence, jíž nemusí věřitel jakožto součást insolvenčního návrhu dokazovat, postačuje pouze tvrzení této rozhodné skutečnosti a důkazní břemeno prokázání opaku se přenáší na dlužníka. Nevyvrátí-li dlužník tuto skutečnost, je úpadek osvědčen. S přihlédnutím ke všem konkrétním skutečnostem daného případu může však konkurzní soud podle ZKV za tuto dobu považovat i dobu delší, anebo naopak kratší v závislosti na konkrétních vlastnostech dlužníka jako např. zejména na schopnosti dlužníka obstarat si v dohledné době prostředky ke krytí závazků svých věřitelů, např. vymožením pohledávek svých vlastních dlužníků, získáním úvěru, poskytnutím zajištění těmto věřitelům, získáním státní dotace, anebo zpeněžením a likvidací části svého podniku, případně jiného majetku. Definici platební neschopnosti podle ZKV nelze zaměňovat s definicí platební neschopnosti podle zvláštních zákonů, jako jsou např. zákon 118/2000 Sb. o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, kdy se pro účely tohoto zvláštního zákona zaměstnavatel ocitá v platební neschopnosti dnem následujícím po podání návrhu na prohlášení konkurzu, jestliže neuspokojil splatné nároky svých zaměstnanců, neboť z hlediska posuzování schopnosti dlužníka dostát splatným závazkům konkurzním soudem je zcela bez významu, protože konkurzní soud musí posuzovat schopnost dlužníka dostát splatným závazkům pro všechny splatné závazky současně, nikoliv jen pro některé z nich. Je-li totiž dlužník schopen uhradit jen některé splatné závazky a tyto hradí, jedná se již o stav insolvence. Nejčastěji půjde o stav, kdy dlužník je schopen odvádět některé povinné platby jako např. odvody do státního rozpočtu, platy zaměstnancům, avšak není již schopen hradit splatné závazky svým dodavatelům; takový dlužník je nepochybně insolventní, ačkoliv plní své povinnosti uložené mu zvláštním zákonem a navíc dopouští-li se dlužník tohoto jednání úmyslně, vystavuje sebe riziku trestního postihu pro trestný čin zvýhodňování věřitele ve smyslu § 256 a odst. 1 TZ. Insolvence

nastává sice i v případě, kdy dlužník platí všem svým věřitelům s výjimkou věřitele největšího, avšak v takovémto případě nelze konkurz na dlužníka prohlásit, neboť není splněna základní hmotněprávní podmínka mnohosti věřitelů. V tomto případě lze takové kvalifikované jednání dlužníka posuzovat opět jako trestný čin zvýhodňování věřitele.

ZKV ve větě druhé § 1 odst. 2 konstruuje vyvrátitelnou právní domněnku insolvence dlužníka, a to sice zastavení plateb. Nejedná se tedy o žádnou samostatnou formu úpadku zastavením plateb, nýbrž jen o vyvrátitelnou právní domněnku úpadku dlužníka ve formě insolvence. Má se tedy za to, že dlužník je v úpadku ve formě insolvence, zastavil-li platby, není-li prokázán opak. Ustanovení věty druhé § 1 odst. 2 má tak význam zejména pro prokázání splnění podmínek prohlášení konkurzu. Jelikož v ZKV chybí jakékoliv ustanovení o způsobu, jakým má být zastavení plateb jakožto oznámení dlužníka učiněno, z toho lze usuzovat, že se tak může stát jakýmkoliv vhodným způsobem, z nějž jsou se to věřitelé schopni dozvědět např. zprávou orgánů právnické osoby. Za zastavení plateb však v žádném případě nelze považovat pouhé neplacení závazků dlužníkem a stejně tak se nejedná o zastavení plateb ve smyslu §1 odst. 2 ZKV, týká-li se např. zpráva o zastavení placení orgánu právnické osoby pouze některého z věřitelů dlužníka a nikoliv všech.

Podle usnesení KOS 91 K20/97 je insolvence vyloučena a dlužník nemůže být v úpadku, disponuje-li 3x větší peněžní hotovostí, než která je třeba k úhradě pohledávky, pro níž je konkurz navrhován a v takovém případě se jedná tedy o neochotu plnit ze strany dlužníka a je na věřitelích, aby uspokojení své pohledávky vymáhali cestou výkonu rozhodnutí a exekuce.

3. 1. 2. b) Předlužení

Předlužení je druhou z forem úpadku podle ZKV upravenou v § 1 odst. 3. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a jeho splatné závazky jsou vyšší než celý jeho majetek.

[cit. §1 odst. 3 ZKV 328/1991 Sb.]:

(3) Fyzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku i tehdy, jestliže je předlužena. O předlužení jde tehdy, jestliže tato osoba má více věřitelů a jestliže její splatné závazky jsou vyšší než její majetek; do ocenění dlužníkovu majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat.

Předlužení je ve vztahu k insolvenční zvláštní formou úpadku, neboť úpadek formou předlužení může nastat pouze u dlužníků, kteří jsou právnickými osobami, anebo fyzickými osobami podnikateli ve smyslu § 2 odst. 2 OBCHZ. Přestože výše uvedené osoby mají povinnost vést účetnictví, nelze pojem předlužení chápat účetně. Ostatně zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví ani pojem předlužení nedefinuje. Předlužení je tedy pozitivním stavem definovaným ve větě druhé § 1 odst. 3 ZKV jako stav, kdy dlužníkův majetek je nižší než jeho splatné závazky. Majetkem dlužníka se rozumí jeho obchodní majetek ve smyslu § 6 OBCHZ odst. 1 a 2, tedy souhrn majetkových hodnot, čili aktiv dlužníka.

[cit. § 6 odst. 1 OBCHZ 513/1991 Sb.]:

(1) Obchodním majetkem podnikatele, který je fyzickou osobou, se pro účely tohoto zákona rozumí majetek (věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné jiné hodnoty), který patří podnikateli a slouží nebo je určen k jeho podnikání. Obchodním majetkem podnikatele, který je právnickou osobou, se rozumí veškerý jeho majetek.

(2) Pro účely tohoto zákona se soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli, který je fyzickou osobou, v souvislosti s podnikáním označuje jako obchodní jmění (dále jen "jmění"). Jměním podnikatele, který je právnickou osobou, je soubor jeho veškerého majetku a závazků

O předlužení tedy půjde, bude-li mít obchodní jmění dlužníka zápornou hodnotu a pasiva budou převyšovat aktiva. Z hlediska posouzení toho, co všechno se započítává do majetku dlužníka, hraje důležitou roli, o jaký subjekt se v daném konkrétním případě jedná. Bude-li dlužníkem právnická osoba, pak jejím majetkem bude obchodní majetek ve smyslu § 6 odst. 1 OBCHZ, tj. majetek, který patří podnikateli a slouží, anebo je jím určený k podnikání. Výši tohoto majetku lze zjistit prostým součtem aktiv z poslední účetní rozvahy. V případě fyzické osoby podnikatele je však třeba tento majetek ještě rozšířit o další neobchodní osobní majetek patřící do výlučného vlastnictví, podílového spoluvlastnictví anebo SJM dlužníka, kterýžto lze zjistit z aktuální účetní rozvahy v případě podnikatele účtujícího v systému podvojného účetnictví, anebo ze seznamu majetku a závazků v případě podnikatele účtujícího v systému jednoduchého účetnictví, anebo prohlídkou v místě obydlení úpadce, je-li toto současně využíváno k podnikání podle § 18 odst. 6 a 7 ZKV. Podle výše uvedeného ustanovení je tedy majetkem celé obchodní jmění úpadce fyzické osoby uvedené v § 6 odst. 2 OBCHZ.

Spornou otázkou zůstává, zdali se při oceňování majetku dlužníka má vycházet z faktické, anebo z účetní hodnoty majetku dlužníka, neboť např. i zcela odepsané nemovitosti ve vlastnictví dlužníka mohou mít relativně vysokou tržní hodnotu a zcela naopak nedobytné pohledávky mohou mít vysokou hodnotu účetní, avšak jejich tržní hodnota

se blíží nule. Ve stadiu řízení před vydáním rozhodnutí o prohlášení konkurzu, není však výše majetku v konkurzní podstatě zcela známa, neboť konkurzní podstata není sepsána, proto se vesměs při zjišťování úpadku formou předlužení vychází z účetní hodnoty majetku. Při stanovení účetní hodnoty majetku pro účely zjištění předlužení je proto třeba důsledně se držet jednou zvoleného způsobu oceňování majetku dlužníka u všech položek, avšak nelze připustit, aby pouhá negativní účetní bilance jednorázově zakládala předlužení dlužníka, proto konkurzní soud při zjišťování existence úpadku zahrne do majetku dlužníka i zisk z původně očekávaných výnosů z podnikatelské činnosti v souladu s § 1 odst. 3 věty druhé aley dvě a tři. Lze-li tento důvodně předpokládat a pokračuje-li dlužník v podnikatelské činnosti. Očekávané výnosy nelze tedy zahrnout do majetku dlužníka tehdy, kdy již dlužník nepokračuje v podnikání, anebo tehdy, chystá-li se dlužník teprve pokračovat v přerušené podnikatelské činnosti, anebo tam, kde dlužníkova činnost produkuje pouze náklady a nikoliv výnosy. Podmínkou pro zahrnutí těchto výnosů do majetku dlužníka je tedy, pokračování dlužníka v podnikatelské činnosti bez přerušování a v relativně krátké době 3 měsíců dosažení zisku z této činnosti. Lhůta pro dosažení zahrnutelného očekávaného zisku z podnikatelské činnosti do obchodního majetku dlužníka pro účely posuzování, zda zde předlužení, je či není, odpovídá tedy lhůtě, po kterou je možno dlužníku povolit ochrannou lhůtu. Nejčastěji půjde o případ, kdy dlužník očekává dokončení velké zakázky za předpokladu, že objednatel je platebně schopný. Do ocenění majetku dlužníka nelze zahrnout očekávané výnosy z nepodnikatelské činnosti např. očekávané výnosy nabyté z řízení o dědictví, očekávané výnosy ze hry a sázky, výnosy z vypořádání majetku v SJM, výnosy z budoucího plnění z pojistné události apod. Zjišťování splnění hmotněprávní podmínky úpadku ve formě předlužení se tedy liší od zjišťování splnění hmotněprávní podmínky úpadku ve formě insolvence tím, že při předlužení se posuzuje úpadek ve vztahu ke stavu celého majetku dlužníka, zatímco při insolvenční se posuzuje úpadek pouze z hlediska stavu finančních prostředků dlužníka. Z hlediska procesního proto také z těchto hmotněprávních skutečností plyne to, že v návrhu na prohlášení konkurzu se bude nejčastěji dovolávat prohlášení konkurzu pro úpadek z důvodu insolvence věřitel, neboť zřídka-kdy může být stav účetnictví a majetku dlužníka věřiteli znám.

3. 1. 2. c) Hrozící úpadek

Hrozící úpadek upravuje § 3 odst. 4 IZ. Jedná se o specifickou formu úpadku, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků, pro niž může podat insolvenční návrh toliko dlužník.

3. 1. 3. Majetek dlužníka postačující alespoň k úhradě nákladů konkurzního řízení

[cit. § 12 a odst. 4 ZKV 328/1991 Sb.]:

(4) Je-li zřejmé, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů konkursu, soud návrh na prohlášení konkursu zamítne pro nedostatek majetku; přitom je soud oprávněn učinit si úsudek o prodejnosti majetku dlužníka nebo o dobytosti jeho pohledávek. Soud zároveň podá návrh na výmaz dlužníka z obchodního rejstříku.

Majetek dlužníka postačující alespoň k úhradě nákladů konkurzního řízení, není podmínkou prohlášení konkursu ve vlastním slova smyslu, neboť konkurzní soud nemá povinnost zjišťovat rozsah majetku dlužníka před vydáním usnesení o prohlášení konkursu, avšak konkurzní soud návrh na prohlášení konkursu zamítne při zřejmém nedostatku potřebného majetku.

Smyslem ustanovení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku je, aby nebylo konkurzní řízení zahajováno tehdy, když nemůže splnit svůj účel, a to sice poměrné uspokojení věřitelů. Náklady konkursu ve smyslu § 12 odst. 4 ZKV je třeba rozumět pohledávky za podstatou, náklady na udržování podstaty, odměnu a výdaje SKP, nutné výdaje a přiměřenou odměnu věřitelských orgánů a likvidátora, odvody na daně a povinné poplatky a odvody za pojistné, nároky na vrácení plnění ze smluv, od nichž bylo odstoupeno podle § 14 odst.1 písm. a ZKV, vznikly-li tyto smlouvy až po prohlášení konkursu.

Soud výši majetku dlužníka zjišťuje ze seznamu majetku a závazků, který je povinen dlužník předložit soudu společně s návrhem na prohlášení konkursu podle § 4 odst. 3 ZKV, je-li jeho navrhovatelem. Uvedený seznam musí dlužník podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný pod trestní sankcí § 256 odst. 1 písm. d TZ. V případě návrhu věřitele je pak konkurzní soud oprávněn uložit dlužníku povinnost sestavit seznam majetků a závazků podle § 4 a odst. 1 písm. b ve lhůtě konkurzním soudem k tomu určené. Tato lhůta nesmí být kratší než 15 dní. Dlužník musí shora uvedený seznam majetku a závazků podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný pod trestní sankcí § 256 odst. 1 písm. d TZ.

[cit. § 4 a odst. 1, 2 ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Po doručení návrhu dlužníka na prohlášení konkursu soudu nebo po doručení návrhu na prohlášení konkursu soudem dlužníkovi je dlužník povinen:

- a) zdržet se jednání směřujícího ke zmenšení svého majetku s výjimkou běžné obchodní činnosti,

b) na výzvu soudu sestavit seznam svého majetku a závazků s uvedením svých dlužníků, věřitelů a jejich adres a odevzdat jej soudu ve lhůtě určené soudem; tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů.

(2) Seznam majetku a závazků podle odstavce 1 písm. b) musí dlužník podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný.

Stejně tak má konkurzní soud možnost vyzvat dlužníka k předložení výše uvedeného seznamu v případě, kdy je dlužníkem podaný návrh na prohlášení konkurzu neúplný, neboť dlužník nesplnil svou povinnost podle § 4 odst. 3 ZKV a nepřipojil tento seznam k návrhu na prohlášení konkurzu. K zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku může tedy dojít jen tehdy, předloží-li dlužník řádný, správný a úplný seznam majetku a závazků, z něhož vyplývá, že :

a) Dlužník nemá vůbec žádný majetek.

b) Nebo že dlužník sice majetek má, ale jeho výše nedosahuje ani nejnížší částky nutné k úhradě nákladů konkurzního řízení ve výši nejnížší možné odměny konkurzního správce, a to sice 45 tis. Kč.

c) Nebo že dlužník sice má majetek postačující alespoň k úhradě nákladů konkurzního řízení, avšak tento je zřejmě neprodejný, přičemž úsudek o prodejnosti majetku dlužníka si může konkurzní soud učinit sám. Nejčastěji půjde o případy kdy jediným majetkem dlužníka jsou pohledávky bez potřebných dokladů k jejich vymáhání, anebo pohledávky promlčené.

K ověření uvedených skutečností lze ustanovit předběžného správce podle § 9 a ZKV, jehož základní povinností je zjistit, zda-li majetek dlužníka postačuje alespoň ke krytí nákladů konkurzního řízení. Zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku je nejčastěji důsledkem porušení povinnosti úpadcem, který je podnikatel, na sebe prohlásit konkurz podle § 3 ZKV.

Za zákonem stanovených podmínek spadá podle § 6 odst. 3 ZKV do konkurzní podstaty též majetek jiných osob nežli dlužníka, jehož výše se z hlediska případného zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku posuzuje rovněž, pokud tento majetek reálně existuje. Soud v takovém případě konkurz prohlásí, ačkoliv dlužník sám je bez majetku. Typicky jde o případ, kdy pohledávka úpadce je zajištěna zástavním právem váznoucím na nemovitosti třetí osoby.

Zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu má hmotně právní důsledky, a proto je nutno tento důvod uvést přímo ve výroku usnesení o zamítnutí prohlášení konkurzu.

Těmito hmotně právními důsledky jsou sankce v podobě :

a) nemožností pořádat veřejnou sbírku podle zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách,

- b) nesplnění kvalifikačních předpokladů pro účely poskytnutí finančních prostředků podle vládního nařízení č. 88/01 Sb.,
- c) nemožnost získat zemědělské dotace ze státního rozpočtu podle nařízení vlády č. 505/200 Sb.,
- d) zrušení licence pro podnikání v energetice podle zákona č. 458/2000 Sb.,
- e) zrušení nadace nebo nadačního fondu podle zákona č. 227/1997 Sb.,
- f) zrušení obecně prospěšné společnosti podle zákona č. 248/1995 Sb.,
- g) nesplnění kvalifikačních předpokladů pro udělení veřejné zakázky podle zákona č. 199/1994 Sb.,
- h) odnětí povolení obchodovat s cennými papíry podle zákona č. 591/1992 Sb.,
- i) odnětí povolení ke vzniku investiční společnosti nebo investičního fondu podle zákona č. 248/1992 Sb.,
- j) vyloučení z burzovních obchodů podle zákona č. 229/1992 Sb.,
- k) vznik překážky být po dobu tří let členem statutárního orgánu právnické osoby podle § 31 OBCHZ 513/1991 Sb.,
- l) zrušení obchodní společnosti podle § 68 odst. 1 písm. g OBCHZ 513/1991 Sb.,
- m) zánik členství v družstvu a zrušení družstva podle § 231 odst. 1 a § 254 odst. 2 OBCHZ 513/1991 Sb.,
- n) vznik zákonné překážky provozovat živnost po dobu tří let podle zákona č. 455/1991 Sb.,
- o) vyškrtnutí ze seznamu advokátů podle § 7 b odst. 1 písm. e zákona č. 85/1996 Sb.

3. 2. 1. Náležitosti zahájení řízení – návrh na prohlášení konkurzu

Konkurzní soud prohlásí svým usnesením konkurz na majetek dlužníka v případě, jsou-li splněny podmínky pro jeho prohlášení podle § 12 a ZKV.

[cit. § 12 a ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Bude-li k návrhu dlužníka nebo osob za dlužníka povinných podat návrh na prohlášení konkurzu (§ 3) osvědčeno, že je dlužník v úpadku (§ 1), soud konkurs prohlásí do 10 pracovních dnů ode dne doručení úplného návrhu na prohlášení konkurzu; proti usnesení o prohlášení konkurzu se nelze odvolat.

(2) Bude-li k návrhu věřitele osvědčeno, že je dlužník v úpadku (§ 1), a budou-li splněny ostatní zákona stanovené podmínky (§ 1a, § 12a odst. 3 a § 67c odst. 1), soud konkurs prohlásí bez zbytečného odkladu; proti usnesení o prohlášení konkurzu se může odvolat pouze dlužník, pokud sám nepřistoupil do řízení (§ 4 odst. 4).

(3) Konkurs nelze prohlásit:

a) na majetek politické strany nebo politického hnutí v době ode dne vyhlášení celostátních voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev měst a obcí nebo zastupitelstev vyšších územních samosprávných celků do desátého dne po posledním dni těchto voleb,

b) po dobu ochranné lhůty, ledaže by bylo zjištěno, že v návrhu na její povolení dlužník uvedl nepravdivé nebo neúplné údaje.

(4) Je-li zřejmé, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů konkurzu, soud návrh na prohlášení konkurzu zamítne pro nedostatek majetku; přitom je soud oprávněn učinit si úsudek o prodejnosti majetku dlužníka nebo o dobytosti jeho pohledávek. Soud zároveň podá návrh na výmaz dlužníka z obchodního rejstříku.

(5) Proti usnesení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu se může odvolat pouze navrhovatel a navrhovatelé, kteří přistoupili k řízení. Proti usnesení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku se může odvolat i věřitel, který doloží, že má za dlužníkem pohledávku.

Z citovaného ustanovení ZKV vyplývá, že konkurzní řízení je řízením zahajovaným výlučně na návrh a podání perfektního a úplného návrhu k tomuto procesnímu úkonu způsobilou osobou podle § 4 ZKV je jednou z procesních podmínek prohlášení konkurzu. Dalšími procesními podmínkami jsou procesní způsobilost účastníků řízení a věcná příslušnost konkurzního soudu. Procesní podmínky konkurzního řízení jsou tedy obdobné jako procesní podmínky řízení sporného, avšak zatímco v řízení sporném zkoumá soud výlučně předmět řízení, tj. obsah žaloby, návrh na podání konkurzu údaje o předmětu konkurzu, tj. konkurzní podstatě, ani obsahovat nemusí, nýbrž musí obsahovat údaje o vlastnosti dlužníka, konkrétně o jeho insolvenční. Z toho též vyplývá, že v konkurzním řízení nelze odmítnout návrh na prohlášení konkurzu s tím, že věc nepatří do konkurzního řízení. Subjekty, které jsou oprávněny podat návrh na prohlášení konkurzu, jakož i náležitosti tohoto návrhu vymezuje § 4 ZKV.

[cit. § 4 ZKV 328/1991 Sb.] :

(1) Návrh na prohlášení konkurzu je oprávněn podat dlužník nebo kterýkoliv z jeho věřitelů.

(2) Jde-li o návrh věřitele, musí navrhovatel doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a uvést okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka. K návrhu je navrhovatel

povinen připojit listiny, kterých se v návrhu dovolává.

(3) Jde-li o návrh dlužníka, musí navrhovatel uvést okolnosti, které osvědčují jeho úpadek. K návrhu je navrhovatel povinen připojit seznam svého majetku a závazků s uvedením svých dlužníků, věřitelů a jejich adres. Předložený seznam majetku a závazků musí dlužník podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný.

(4) Další návrh na prohlášení konkurzu, podaný na téhož dlužníka dříve, než soud rozhodne o prohlášení konkurzu, se považuje za přistoupení k řízení; pro dalšího navrhovatele platí stav řízení v době jeho přistoupení.

(5) Navrhovatel může vzít svůj návrh zpět až do prohlášení konkurzu. Soud řízení zastaví, souhlasí-li s tím všichni další navrhovatelé, kteří přistoupili k řízení.

(6) O podání návrhu na prohlášení konkurzu soud neprodleně vyrozumí úřad práce, v jehož obvodu je sídlo nebo bydliště dlužníka. O podání návrhu na prohlášení konkurzu toho, kdo je advokátem, nebo na prohlášení konkurzu právnické osoby zřízené k výkonu advokacie^{1a)}, vyrozumí soud neprodleně též ministra spravedlnosti a předsedu České advokátní komory.

Návrh na prohlášení konkurzu může tedy podat jen dlužník, anebo kterýkoliv jeho věřitel. Jde-li o návrh věřitele, musí v návrhu věřitel doložit existenci splatné pohledávky vůči dlužníku a uvést okolnosti osvědčující úpadek dlužníka. K návrhu je věřitel povinen přiložit listiny, jichž se v návrhu dovolává a dokázat pomocí nich úpadek dlužníka. K doložení splatné pohledávky věřitele je třeba dokázat jak existenci této pohledávky, tak i neposkytnutí plnění dlužníkem. Nestací tedy pouhé předložení faktury věřitelem. Vedle charakteru vlastní pohledávky musí věřitel v návrhu na prohlášení konkurzu uvést konkrétní údaje o dalším věřiteli se splatnou pohledávkou a další údaje, z nichž usuzuje na to, že dlužník je v úpadku, nebo že zastavil platby, nebo konkrétní závěry o okolnostech předlužení. Pouhé konstatování těchto faktů není osvědčením existence mnohosti věřitelů. Jinými slovy má věřitel povinnost tvrzení i povinnost důkazní ohledně existence splatné pohledávky vůči dlužníku a všech rozhodných skutečností osvědčujících úpadek dlužníka uvedených v návrhu na prohlášení konkurzu. Usnesení o prohlášení konkurzu nelze založit na opaku, a to sice na nedoložení neexistence úpadku dlužníkem. Naproti tomu úpadek dlužníka, který sám na sebe podal návrh na prohlášení konkurzu, se zásadně nedokazuje, nýbrž toliko osvědčuje a dlužník má tak pouze povinnost tvrzení. **Z výše uvedeného plyne, že osvědčení úpadku dlužníka, stejně jako i osvědčení majetku dlužníka ve výši alespoň postačující k úhradě nákladů konkurzního řízení, které však na rozdíl od osvědčení úpadku dlužníka věřitel tvrdit ani dokazovat nemusí, není podmínkou prohlášení konkurzu, avšak neosvědčení existence úpadku dlužníka má za následek zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu podle § 12 a ZKV a dále následek vzniku odpovědnosti věřitele za škodu způsobenou dlužníkovi, která mu vznikla tím, že nemohl nakládat se**

svým majetkem, ledaže věřitel prokáže, že škodu nezavinil. Doloží-li věřitel soudně vykonatelnou pohledávku vůči dlužníku, nemůže konkurzní soud pravost této pohledávky posuzovat znovu, ani jako předběžnou otázku a je-li úpadek dlužníka osvědčen, prohlásí soud svým usnesením konkurz na majetek dlužníka i bez dokazování. Stejně tak konkurzní soud může splatnou pohledávku věřitele považovat za osvědčenou, dospěje-li k názoru, že námitky dlužníka vůči pohledávce věřitele tuto pohledávku nezpochybňují a rozhodnout o prohlášení konkurzu i bez dokazování, viz. judikát Nejvyššího soudu 43/99.

K návrhu je dlužník povinen připojit seznam svého majetku a závazků s uvedením svých dlužníků a věřitelů včetně jejich adres. Výše uvedený seznam majetku a závazků musí dlužník podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný pod hrozbou postihu za trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. d TZ. V případě návrhu věřitele je pak konkurzní soud oprávněn uložit dlužníku povinnost sestavit seznam majetku a závazků podle § 4 a odst. 1 písm. b ve lhůtě konkurzním soudem k tomu určené. Tato lhůta nesmí být kratší než 15 dní. Dlužník musí shora uvedený seznam majetku a závazků podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný pod trestní sankcí § 256 odst. 1 písm. d TZ. Seznam majetku a závazků není součástí návrhu na prohlášení konkurzu, avšak jeho nepředložení zakládá vadu návrhu, pro niž lze návrh zamítnout.

Návrh dalšího věřitele na prohlášení konkurzu podaný na téhož dlužníka před prohlášením konkurzu se považuje za přistoupení k řízení a pro dalšího navrhovatele platí stav řízení v době jeho přistoupení k návrhu. Návrh na prohlášení konkurzu lze vzít do právní moci usnesení o prohlášení konkurzu, nebo jiného rozhodnutí o návrhu na prohlášení konkurzu zpět, pokud s tím souhlasí všichni navrhovatelé, kteří k návrhu mezitím přistoupili.

Zákon o konkurzu a vyrovnání za určitých okolností navíc stanoví povinnost dlužníka, případně jiných osob podat na sebe návrh na prohlášení konkurzu. Povinnost podat na návrh na prohlášení konkurzu upravuje § 3 a § 4 b ZKV.

[cit. § 3 ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Právnícká osoba nebo fyzická osoba-podnikatel, která je v úpadku, je povinna bez zbytečného odkladu podat návrh na prohlášení konkursu. Právnícká osoba v likvidaci má tuto povinnost, jen je-li předlužena.

(2) Povinnost podle odstavce 1 mají i statutární orgány právnické osoby, likvidátor právnické osoby v likvidaci, je-li předlužena, a zákonní zástupci fyzické osoby. Jestliže osoby tuto povinnost nesplní, odpovídají věřitelům za škodu, která jim tím vznikne, ledaže prokáží, že škodu nezavinily; je-li těchto osob více, odpovídají společně a nerozdílně.

(3) Povinnost podle odstavců 1 a 2 není splněna, jestliže řízení o návrhu na prohlášení konkurzu bylo vinou navrhovatele zastaveno nebo jestliže byl návrh zamítnut.

(4) Místo návrhu na prohlášení konkurzu mohou osoby uvedené v odstavcích 1 a 2 podat návrh na vyrovnání; jestliže však vyrovnání nebylo povoleno nebo potvrzeno, jsou povinny do 15 dnů podat návrh na prohlášení konkurzu.

[cit. § 4 b ZKV 328/1991 Sb.]:

Byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem podniku nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu^{1e)} proto, že cena věcí, práv a jiných majetkových hodnot patřících k podniku nepřevyšuje výši splatných závazků patřících k podniku, 1b) je správce podniku povinen bez zbytečného odkladu podat návrh na prohlášení konkurzu na majetek dlužníka; to neplatí, má-li dlužník ještě jiný podnik.

Povinnost podat na sebe návrh na prohlášení konkurzu bez zbytečného odkladu má každá osoba právnická, anebo každá osoba fyzická podnikatel, zjistí-li, že je v úpadku formou insolvence, anebo předlužení, avšak formy hrozícího úpadku podle IZ se tato povinnost netýká. Tuto povinnost mají statutární orgány takové osoby, anebo likvidátor společnosti v případě, zjistí-li, že společnost v likvidaci je předlužena, případně ještě správce podniku jmenovaný na základě zvláštních právních předpisů, a to tehdy byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem podniku, protože cena podniku nepřevyšuje výši splatných závazků patřících k podniku, a dlužník nemá ještě jiný podnik. Vedle úpadce mají tuto povinnost i osoby, které jsou oprávněny za dlužníka jednat, tedy jeho zákonní zástupci, nikoliv však zástupci na základě plné moci, anebo prokurista dlužníka, nesplní-li tuto povinnost úpadce sám. Jedná se o osoby oprávněné podat návrh na prohlášení konkurzu jménem dlužníka. Povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu podle ZKV nemají jednotliví společníci obchodní společnosti tehdy, když nemají na základě jiných právních skutečností oprávnění jednat za společnost. Zákonná povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu není splněna v případech, kdy je vinou navrhovatele řízení o návrhu zastaveno, anebo kdy byl návrh na prohlášení konkurzu zamítnut. Osoby povinné podat návrh na prohlášení konkurzu odpovídají věřitelům společně a nerozdílně za škodu způsobenou nepodáním návrhu na prohlášení konkurzu včas. Namísto návrhu na prohlášení konkurzu mohou výše uvedené osoby za ZKV stanovených podmínek podat návrh na povolení vyrovnání, pokud však návrh na vyrovnání není povolen, anebo potvrzen, pak jsou povinny podat do 15 dnů návrh na prohlášení konkurzu. V případě, kdy je úpadcem finanční instituce má výše uvedenou povinnost orgán dozoru, anebo dohledu.

Nesplnění povinnosti podat návrh na prohlášení konkurzu ZKV bylo sankcionováno i trestní sankcí podle § 126 odst. 2 TZ, která ovšem z hlediska aplikovatelnosti v sou-

časnosti pozbyla smysl, neboť přijetím IZ byl odst. 2 § 126 TZ zrušen a neboť trestnost činu se podle § 16 TZ posuzuje podle zákona pozdějšího, je-li to pro pachatele trestného činu příznivější. Z tohoto trestného činu se mohl dlužník beztak vyvinít projevením účinné lítosti následným podáním návrhu na prohlášení konkurzu a zamezením škodlivým následkům trestného činu tak, že uhradil škodu, která vznikla věřitelům v důsledku opožděného podání návrhu na prohlášení konkurzu. Trestný čin porušení povinnosti v řízení o konkurzu nepodáním návrhu nebyl trestným činem trvajícím, stíhalo se pouze nepodání návrhu na prohlášení konkurzu, nikoliv udržování tohoto protiprávního stavu. Trestnost činu naproti tomu nezanikala, byl-li návrh na prohlášení konkurzu podán věřitelem. Jednalo se o trestný čin postihující i nepřímý úmysl. K naplnění skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti v řízení o konkurzu, stačilo věděl-li dlužník o své povinnosti podat návrh na prohlášení konkurzu a byl s jeho nepodáním srozuměn.

[cit. § 126 TZ 140/1961 Sb.]:

(1) Kdo po prohlášení konkursu maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce správce konkursní podstaty, a tím ohrozí úplné a správné zjištění majetku patřícího do konkursní podstaty nebo zpeněžení tohoto majetku, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo nesplní svou zákonnou povinnost podat návrh na prohlášení konkursu.

[cit. § 16 TZ 140/1961 Sb.]:

(1) Trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.

(2) Pachateli lze uložit vždy pouze takový druh trestu, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o trestném činu rozhoduje.

(3) O ochranném opatření se rozhodne vždy podle zákona účinného v době, kdy se o ochranném opatření rozhoduje.

Nadále však při nepodání návrhu na prohlášení konkurzu při současném naplnění dalších znaků jednotlivých skutkových podstat vymezených v TZ může dojít k trestnímu stíhání dlužníka zejména pro trestný čin poškozování věřitele ve smyslu § 256 TZ, trestný čin zvýhodňování věřitele ve smyslu § 256 a TZ a pro trestný čin předlužení ve smyslu § 256 c TZ. K těmto trestným činům zpravidla nedochází v případech, kdy je povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu podle ZKV bez zbytečného odkladu splněna, neboť v rámci dohledu může konkurzní soud dlužníku ustanovit předběžným

opatřením předběžného správce konkurzní podstaty podle § 9 a, anebo, jestliže soud po splnění ZKV stanovených předpokladů povolil k návrhu dlužníka po splnění povinností podat návrh na prohlášení konkurzu ochranou lhůtu, může soud předběžným opatřením omezit způsobilost dlužníka k právním úkonům podle § 5 d písm. c tak, aby některé zejména zcizovací právní úkony nemohl dlužník činit vůbec, anebo je mohl činit až po předchozím souhlasu věřitelského výboru.

[cit. § 256 TZ 140/1961 Sb.]:

- (1) Kdo i jen částečně zmaří uspokojení svého věřitele tím, že
 - a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učíní neupotřebitelnou nebo odstraní část svého majetku,
 - b) předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek,
 - c) svůj majetek zdánlivě zmenšuje, nebo
 - d) v řízení před soudem odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat, nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo i jen částečně zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že
 - a) zničí, poškodí, zatají, zcizí nebo odstraní část majetku dlužníka, nebo
 - b) k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

[cit. § 256 a TZ 140/1961 Sb.]:

- (1) Kdo jako dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného věřitele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

[cit. § 256 c TZ 140/1961 Sb.] :

(1) Kdo, byť i z vědomé nedbalosti [§ 5 písm. a)], si přivodí předlužení tím, že

- a) činí vydání hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům,
- b) spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem nebo je s nimi v hrubém nepoměru,
- c) užívá poskytnutý úvěr v rozporu nebo hrubém nepoměru s jeho účelem,
- d) poskytuje ze svého majetku půjčky nebo úvěry jiným osobám, ač to je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům, nebo
- e) učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která ne-náleží k jeho pravidelné podnikatelské činnosti nebo je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z vědomé nedbalosti [§ 5 písm. a)], ač ví, že je předlužen, přijme nový závazek nebo zřídí zástavu.

(3) Odnětím svobody až na tři roky bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

V případě ustanovení předběžného správce soudem podle § 9 a, přichází pak spíše v úvahu možnost trestního postihu předběžného správce pro trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 TZ a pro trestný čin pletichy při řízení konkurzním a vyrovnacím podle § 256 b TZ, neboť podle § 9c ZKV, může dlužník nakládat se svým majetkem jen se souhlasem předběžného správce, jinak je právní úkon dlužníka neúčinný.

Návrh na prohlášení konkurzu musí být od počátku bezvadný, tj. musí být úplný, tzn. splňovat všechny obsahové náležitosti, určitý, tzn. srozumitelný a písemný, musí být učiněn svobodně, tzn. musí být učiněn na základě svobodné vůle navrhovatele bez přímého fyzického donucení, anebo bez donucení pomocí bezprávné výhrůžky, a konečně musí být učiněn k tomu oprávněnou osobou, tzn. musí jít o návrh podaný dlužníkem, nebo věřitelem dlužníka. Bezvadný je tedy takový právní úkon, který splňuje všechny předepsané náležitosti formální i obsahové, tedy v případě konkurzu písemný návrh na prohlášení konkurzu obsahující obecné náležitosti podání ve smyslu § 42 odst. 4 OSŘ, jakož i obsahové náležitosti podle § 4 odst. 2 a 3 ZKV.

[cit. § 42 odst. 4 OSŘ 99/1963 Sb.]:

(4) Pokud zákon pro podání určitého druhu nevyžaduje další náležitosti, musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno. Je-li účastník zastoupen advokátem, může být podpis advokáta nahrazen otiskem podpisového razítka, jehož vzor byl uložen u soudu, kterému je podání určeno. Podání je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů a s přílohami, tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, jestliže je to třeba.

[cit. § 4 odst. 2 a odst. 3 ZKV 328/1991 Sb.]:

(2) Jde-li o návrh věřitele, musí navrhovatel doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a uvést okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka. K návrhu je navrhovatel povinen připojit listiny, kterých se v návrhu dovolává.

(3) Jde-li o návrh dlužníka, musí navrhovatel uvést okolnosti, které osvědčují jeho úpadek. K návrhu je navrhovatel povinen připojit seznam svého majetku a závazků s uvedením svých dlužníků, věřitelů a jejich adres. Předložený seznam majetku a závazků musí dlužník podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný.

Návrh na prohlášení konkurzu tedy musí obsahovat:

a) Obecné náležitosti podle § 42 OSŘ – tj. označení konkurzního soudu, označení navrhovatele a označení dlužníka, je-li navrhovatelem věřitel a dále petit, jímž se navrhovatel domáhá prohlášení konkurzu.

b) Zvláštní náležitosti návrhu podle ZKV – tj. uvedení rozhodných skutečností osvědčujících oprávnění podat návrh, uvedení rozhodných skutečností osvědčujících úpadek dlužníka a označení všech důkazů, jichž se navrhovatel domáhá, jde-li o návrh věřitele. A uvedení rozhodných skutečností osvědčujících úpadek, jde-li o návrh dlužníka.

Návrh na prohlášení konkurzu, který nesplňuje všechny obsahové náležitosti, anebo je nesrozumitelný a neurčitý, soud bez dalšího odmítne, pokud pro tyto nedostatky nelze v řízení pokračovat, a to i když se jedná o vady odstranitelné. Návrh na podání konkurzu musí být tedy od počátku perfektní. Pokud jsou však vadné jen přílohy návrhu na prohlášení konkurzu, vyzve konkurzní soud navrhovatele k jejich doplnění. Ustanovení § 43 OSŘ o doplnění podání tedy v konkurzním řízení neplatí s výjimkou vad příloh návrhu dlužníka na prohlášení konkurzu.

3. 2. 2. Podmínky řízení na straně soudu

Podmínkami konkurzního řízení na straně soudu jsou pravomoc jakožto souhrn oprávnění a povinností, které zákon přiznává soudům k výkonu jejich činnosti, a dále věcná, funkční a místní příslušnost.

Pravomoc konkurzních soudů je výlučná a vymezuje ji § 7 OSŘ a ZKV, přičemž ustanovení OSŘ o pravomoci konkurzních soudů se použijí jen tehdy, nestanoví-li zákon o konkurzu a vyrovnání jinak.

Věcná příslušnost určuje, které soudy jsou příslušné projednat věc jako soudy prvního stupně. Věcnou příslušnost konkurzních soudů upravuje § 9 odst. 3 písm. s OSŘ. Podle tohoto ustanovení jsou pro konkurzní řízení v prvním stupni výlučně příslušné krajské soudy a konkurzní řízení je zahájeno dnem, kdy návrh dojde věcně příslušnému soudu. Místní příslušnost vymezuje okruh působnosti mezi různými soudy téhož stupně. Místní příslušnost konkurzních soudů je dána obecnou místní příslušností soudů, pro kterou platí ustanovení 84 a násl. OSŘ. Obecně místně příslušným konkurzním soudem je krajský soud v místě bydliště, sídla, nebo v místě podnikání úpadce v závislosti na konkrétní osobě úpadce. Za bydliště fyzické osoby se považuje místo, kde se osoba nachází s úmyslem se zde trvale zdržovat. Nemá-li fyzická osoba bydliště, pak se místní příslušnost řídí místem soudu, v jehož obvodu se fyzická osoba zdržuje. Jestliže fyzická osoba bydliště ani místo pobytu na území České republiky nemá, pak se bude místní příslušnost řídit místem posledního pobytu fyzické osoby na území ČR, případně místem v němž má fyzická osoba majetek spadající do konkurzní podstaty. Obecným soudem právnické osoby je místo jejího sídla a nemá-li právnická osoba sídlo, pak se místní příslušnost konkurzního soudu řídí místem podnikání právnické osoby. V konkurzním řízení neplatí ustanovení OSŘ o místní příslušnosti dané na výběr, ta je v konkurzním řízení totiž vyloučena.

Místní příslušnost zkoumá jako podmínku řízení konkurzní soud z úřední povinnosti ještě před zahájením řízení až do vydání usnesení o prohlášení konkurzu. Dojde-li návrh na prohlášení konkurzu místně nepřislušnému soudu krajskému soudu, je konkurzní řízení zahájeno. Místně nepřislušný krajský soud rozhodne, že jeho příslušnost není dána a současně s tím postoupí věc usnesením místně příslušnému krajskému soudu. ZKV výslovně neřeší otázku, jak postupovat, je-li řízení zahájeno u dvou místně příslušných soudů. Z toho vyplývá, že v takovémto případě založí svou příslušnost ve věci ten soud, jemuž dojde návrh na prohlášení konkurzu jako první, na základě uplatnění zásady *perpetuatio fori* vyjádřené v § 83 OSŘ. Takto založená místní příslušnost zůstává po celou dobu konkurzního řízení zachována.

V konkurzním řízení platí zvláštní úprava věcné a místní příslušnosti projednání incidenčních sporů, tzn. sporů konkurzem a vyrovnáním vyvolaných. Jsou jimi zejména spory o pravost a pořadí přihlášených pohledávek, žaloby na vyloučení věci z konkurzní podstaty atd. K projednání těchto sporů jsou příslušné krajské soudy, a to i tehdy rozhodovaly-li by ve věci okresní soudy jakožto věcněpříslušné. K projednání incidenčních sporů jsou výlučně místně příslušné soudy, které projednávají daný konkurz. Stejně tak takové soudy projednávají vypořádání společného jmění manželů úpadce jakožto výlučně místně příslušné.

Funkční příslušnost soudu určuje, který soud rozhoduje o opravných prostředcích. Podle § 10 odst. 2 OSŘ je k odvolání proti rozhodnutí krajského soudu, tedy konkurzního soudu prvního stupně, funkčně příslušný vrchní soud. Dovolání je v konkurzních věcech připuštěno pouze omezeně a dovolacím soudem je Nejvyšší soud ČR.

3. 2. 3. Podmínky řízení na straně účastníků

Účastníky konkurzního řízení mohou být podle § 7 ZKV pouze dlužník a konkurzní věřitelé, tzn. ti věřitelé, kteří uplatňují své nároky vůči dlužníkovi v konkurzním řízení. Podmínkou prohlášení konkurzu tedy je:

- a) na straně dlužníka – právní subjektivita a procesní subjektivita,
- b) na straně věřitele – právní subjektivita a procesní způsobilost.

[cit. § 7 ZKV 328/1991 Sb.]:

Účastníky konkursu jsou věřitelé, kteří uplatňují nároky (dále jen "konkursní věřitelé") a dlužník.

Pro právní subjektivitu, tj. pro způsobilost k právům a povinnostem účastníků konkurzního řízení platí ustanovení OZ a pro procesní způsobilost, tj. pro způsobilost samostatně vykonávat procesní úkony účastníků konkurzního řízení platí ustanovení OSŘ. Pro procesní subjektivitu, tj. způsobilost být účastníkem konkurzního řízení platí ustanovení § 7 ZKV a pro způsobilost být úpadcem platí ustanovení § 1a a § 12 a odst. 4 ZKV. Pro osoby fyzické upravuje OZ právní subjektivitu v § 7 a způsobilost k právním úkonům v § 8 a násl. a pro osoby právnické upravuje OZ právní subjektivitu v § 18 a procesní způsobilost v § 19a a násl. OZ.

[cit. § 7 a § 8 OZ 40/1964 Sb.]:

§7

(1) Způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti vzniká narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé.

(2) Smrtí tato způsobilost zanikne. Jestliže smrt nelze prokázat předepsaným způsobem, soud fyzickou osobu prohlásí za mrtvou, zjistí-li její smrt jinak. Za mrtvou soud prohlásí také nezvěstnou fyzickou osobu, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem usoudit, že již nežije.

§ 8

(1) Způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí.

(2) Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá jen uzavřením manželství. Takto nabytá zletilost se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

[cit. § 18 a § 19 a OZ 40/1964 Sb.]:

§ 18

(1) Způsobilost mít práva a povinnosti mají i právnické osoby.

(2) Právnickými osobami jsou:

- a) sdružení fyzických nebo právnických osob,
- b) účelová sdružení majetku,
- c) jednotky územní samosprávy,
- d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

§ 19 a

(1) Způsobilost právnické osoby nabývat práva a povinnosti může být omezena jen zákonem.

(2) Právnické osoby, které se zapisují do obchodního nebo do jiného zákonem určeného rejstříku, mohou nabývat práva a povinnosti ode dne účinnosti zápisu do tohoto rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Ustanovení § 18 a násl. OZ o právní subjektivitě právnických osob se nevztahují na právnické osoby, které vznikají přímo ze zákona, anebo k jejichž vzniku je zapotřebí zřizovacího aktu podle zvláštního zákona. Jde o subjekty veřejného práva, které odvozují svou právní subjektivitu přímo ze zřizovacího zákona, jejichž postavení nemá jednotný režim, a většinou jsou na základě zvláštního zákona vyňaty z působnosti ZKV, a tudíž na jejich majetek buď konkurz nelze prohlásit vůbec, anebo jen omezeně za splnění zvláštních podmínek v těchto zákonech stanovených. Půjde např. o Českou národní banku, Pozemkový fond ČR, Fond národního majetku aj.

Základní procesní podmínkou prohlášení konkurzu je procesní subjektivita, tedy způsobilost být účastníkem řízení, která u věřitele, je-li návrhatelem splývá se způsobilostí k právním úkonům. Procesní nezpůsobilost návrhatele, nebo dlužníka

vede k odmítnutí návrhu na prohlášení konkurzu. Nemá-li subjekt navíc ani právní subjektivitu, nemůže být ani navrhovatelem ani účastníkem konkurzního řízení vůbec. V obou případech se jedná o neodstranitelné vady podání. O jinou situaci jde však v případě, kdy je navrhovatelem na prohlášení konkurzu způsobilý věřitel, avšak způsobilý dlužník pozbyl způsobilost k právním úkonům. V takovém případě, jde o vadu procesní způsobilosti odstranitelnou a soud ustanoví dlužníku zástupce podle § 30 odst. 2 OSŘ. Způsobilost dlužníka k právním úkonům tedy není podmínkou prohlášení konkurzu a nezpůsobilost dlužníka k právním úkonům nebrání prohlášení konkurzu na jeho majetek. Byl-li podán návrh na prohlášení konkurzu na dlužníka, který nemá způsobilost být úpadcem podle ZKV, konkurzní soud řízení zastaví. Situace je ještě komplikovanější, ztratí-li věřitel, který byl navrhovatelem konkurzu na majetek úpadce procesní způsobilost až po prohlášení konkurzu. V takovém případě je třeba pokračovat v konkurzním řízení a respektovat stav, v němž se řízení nachází. Složitá situace rovněž nastává dojde-li po prohlášení konkurzu na majetek dlužníka, fyzické osoby, k jeho úmrtí. V tomto případě vstupují do konkurzního řízení na místo dlužníka jeho dědici a není-li jich, tak nastupuje na místo dlužníka stát a soud po projednání zprávy správce konkurzní podstaty konkurz zruší postupem podle § 44 odst. 1 písm. g ZKV. Obdobně soud zastaví konkurzní řízení v případech, kdy dojde ke změně u právnické osoby úpadce fúzí nebo k převodu jmění úpadce na společníka úpadce. V takovém případě přebírá závazky úpadce právnická osoba, s níž se úpadce sloučil, nebo společník, jenž nabyl jmění úpadce.

3. 2. 3. a) Podmínky na straně dlužníka

Aby na majetek dlužníka mohl soud prohlásit konkurz, musí být dlužník subjektem hmotného práva a mít způsobilost být úpadcem podle ZKV. Konkurz nelze tedy prohlásit na majetek dlužníka, který byl již pravomocně vymazán z obchodního rejstříku, neboť takový dlužník pozbyl právní subjektivitu, a tudíž na straně dlužníka chybí základní podmínka prohlášení konkurzu. V tomto případě jde o nedostatek podmínky prohlášení konkurzu nezhojitelný a neodstranitelný a konkurzní soud návrh na prohlášení konkurzu odmítne. Způsobilost být úpadcem mají všechny fyzické a právnické osoby, tj. podnikatelé i nepodnikatelé, pokud to nevylučuje zákon. Úpadcem nemohou být osoby vyjmenované v § 1 a ZKV a dále osoby, na něž nelze dočasně prohlásit konkurz za podmínek stanovených § 12a odst. 3 a § 67c ZKV. O procesní subjektivitě dlužníka se pojednává výše v rámci procesní způsobilosti účastníků řízení.

[cit. § 1 a ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Tohoto zákona nelze použít na uspořádání majetkových poměrů:

a) územního samosprávného celku,

- b) veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení zřízeného podle zvláštního právního předpisu,
- c) jiné právnické osoby zřízené zákonem, jestliže stát převzal její dluhy nebo se za ně zaručil.

~~Tohoto zákona nelze použít na uspořádání majetkových poměrů územního samosprávného celku nebo jiné právnické osoby zřízené zákonem, jestliže stát převzal její dluhy nebo se za ně zaručil.~~

(2) Tohoto zákona nelze rovněž použít na uspořádání majetkových poměrů banky, spořitelního a úvěrního družstva, pojišťovny a tuzemské zajišťovny, a to po dobu, po kterou jsou tyto osoby nositeli licence nebo povolení podle zvláštních zákonů upravujících jejich činnost.

Územně samosprávnými celky jsou podle čl. 99 a čl. 100 Ústavy ČR obce a kraje, tj. územní společenství občanů mající právo na samosprávu.

[cit. čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR]:

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

[cit. čl. 100 ústavního zákona 1/1993 Sb.]:

- (1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody.
- (2) Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.
- (3) Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

Z § 1 a ZKV logicky vyplývá, že konkurzní řízení se nemůže týkat státu jako právnické osoby, neboť stát je nositelem státní suverenity. Stát však může vystupovat jako účastník řízení na straně konkurzního věřitele. Dále konkurz nelze prohlásit na orgány státu jakož i orgány územně samosprávných celků, protože tyto orgány nemají právní subjektivitu. Naproti tomu se ZKV vztahuje na úpadek organizací zájmové samosprávy zřízených zákonem jakožto veřejnoprávních korporací plnících specifické funkce v oblasti svobodných povolání např. na úpadek ČAK. K převzetí dluhů za právnickou osobu státem se vyžaduje právní úkon v podobě např. převzetí dluhu podle § 531 OZ, pro jehož platnost je zapotřebí souhlasu věřitele před prohlášením konkurzu. Stát musí v tomto případě převzít, anebo se zaručit za všechny právnické osoby podle § 1 a odst. 1 písm. c. Převzetí některých dluhů úpadce, anebo zaručení se za některé dluhy úpadce státem, nebrání podle ZKV prohlášení konkurzu. Pokud k převzetí dluhů za právnickou osobu podle § 1

a odst. 1 písm. c dojde až po prohlášení konkurzu, konkurzní soud konkurzní řízení zruší podle § 44 odst. 1 ZKV písm. a, nebylo-li dosud vydáno rozvrhové usnesení. V případě, že dojde k převzetí dluhů za právnickou osobu státem až po právní moci rozvrhového usnesení, dojde k vyplacení peněz věřitelům podle rozvrhového usnesení a ustanovení § 1a odst. 1 písm. c se aplikovat nebude. Způsobilost být úpadcem je věcí složitou v případech, kdy jsou dlužníky rozpočtové organizace a příspěvkové organizace napojené přímo na státní rozpočet. Postavení těchto organizací je upraveno zvláštními zákony a jejich právní subjektivita je omezená. Tyto organizace hospodaří buď zcela, anebo jen z části s financemi státem jim přidělenými, a tudíž je prohlášení konkurzu na jejich majetek vyloučeno vzhledem k podmínce plné právní subjektivity úpadce, stejně tak je vyloučeno prohlášení konkurzu na majetek organizačních složek právnických osob, a to i v případě zapisují-li se tyto složky do obchodního rejstříku např. odštěpné závody podnikatele. A konkurz konečně nelze z téhož důvodu nedostatku právní subjektivity prohlásit ani vůči fondům, kteréžto jsou součástí majetku určitého subjektu.

[cit. § 12 a odst. 3 ZKV 328/1991 Sb.]:

(3) Konkurs nelze prohlásit

- a) na majetek politické strany nebo politického hnutí v době ode dne vyhlášení celostátních voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev měst a obcí nebo zastupitelstev vyšších územních samosprávných celků do desátého dne po posledním dni těchto voleb,
- b) po dobu ochranné lhůty, ledaže by bylo zjištěno, že v návrhu na její povolení dlužník uvedl nepravdivé nebo neúplné údaje.

Ochrannou lhůtu může konkurzní soud povolit na dobu 3 měsíců na návrh dlužníka, jsou-li splněny předpoklady pro její povolení podle § 5a a § 5 b ZKV. Na rozhodování o návrhu na povolení ochranné lhůty se vztahují ustanovení OSŘ. Návrh na povolení ochranné lhůty může podat jen dlužník, a to buď současně s podáním návrhu na prohlášení konkurzu, anebo do 15 dnů od doručení návrhu na prohlášení konkurzu věřitele podle § 5 a ZKV. Tato lhůta je lhůtou procesní, nemá hmotněprávní důsledky a vztahují se na ni ustanovení § 55 až 58 OSŘ, avšak promínutí této lhůty je pojmově vyloučeno. Návrh na povolení ochranné lhůty musí obsahovat obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 3 OSŘ a dále náležitosti zvláštní podle § 5 a odst. 2 ZKV. Ochrannou lhůtu může soud na návrh dlužníka prodloužit ještě o další 3 měsíce, souhlasí-li s tím věřitelský výbor. Po dobu trvání ochranné lhůty nelze konkurz na majetek dlužníka prohlásit a věřitelé nemohou uplatňovat s výjimkou pracovně právních nároků své pohledávky výkonem rozhodnutí. Tyto účinky zanikají po skončení ochranné lhůty.

[cit. § 5 a ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Dlužník může navrhnout povolení ochranné lhůty do 15 dnů od doručení návrhu na prohlášení konkursu soudem, jestliže tento návrh podal věřitel nebo jiná osoba než dlužník.

(2) Návrh na povolení ochranné lhůty musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat i údaje týkající se dlužníka, které se zapisují do obchodního rejstříku, seznam nemovitostí dlužníka včetně zástavních a podzástavních práv na nich váznoucích, seznam věřitelů s uvedením výše jejich pohledávek, seznam majetku a závazků dlužníka s termíny splatnosti závazků ne starší než tři měsíce a určitý návrh na uspořádání právních poměrů dlužníka a na opatření ohledně jeho podniku během ochranné lhůty; podnikatelé předloží rovněž poslední účetní závěrku.

[cit. § 5 b ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Ochrannou lhůtu lze povolit, jestliže

- a) návrh je při zachování postupu soudu podle § 43 občanského soudního řádu podán včas, oprávněnou osobou a obsahuje předepsané náležitosti,
- b) návrh se netýká právnické osoby, která je v likvidaci,
- c) návrh se týká podnikatele, který zaměstnává alespoň 50 osob v pracovním poměru,
- d) nejde o opětovný návrh na povolení ochranné lhůty v témže řízení.

(2) Soud ochrannou lhůtu povolí, jestliže jsou splněny podmínky uvedené v odstavci 1 a jestliže údaje návrhu jsou doloženy natolik, že odůvodňují možnost uspokojivého řešení dlužnických majetkových poměrů v rámci ochranné lhůty; jinak návrh na povolení ochranné lhůty zamítne. Proti rozhodnutí soudu o ochranné lhůtě není odvolání přípustné.

(3) Usnesení o povolení ochranné lhůty doručí soud dlužníku a věřitelům uvedeným v návrhu. Zašle je také soudu, který vede obchodní rejstřík, v němž je dlužník zapsán, a katastrálním úřadům, které evidují dlužnickovy nemovitosti; je-li dlužníkem státní podnik nebo jiná státní organizace, popřípadě organizace založená nebo zřízená obcí, soud zašle usnesení o povolení ochranné lhůty těm, kteří jsou zakladateli nebo zřizovateli dlužníka podle zvláštních předpisů. Kromě toho je vyvěsíl na úřední desce soudu téhož dne, kdy bylo vydáno, a zveřejní je v Obchodním věstníku.

(4) Věřitelé uvedení v návrhu na ochrannou lhůtu a další věřitelé, kteří se k řízení přihlásili v průběhu ochranné lhůty, mají postavení konkursních věřitelů (§ 7); dojde-li k prohlášení konkursu, je třeba jim usnesení o tom doručit.

(5) Současně s povolením ochranné lhůty svolá soud schůzi věřitelů (§ 10), popřípadě ustanoví věřitelům opatrovníka (§ 11a). Schůze věřitelů zvolí věřitelský výbor. Závady v doručení někomu z věřitelů při svolávání schůze nebrání platnosti volby, jestliže usnesení soudu o svolání věřitelů bylo vyvěšeno na úřední desce soudu a zveřejněno v Obchodním věstníku.

[cit. 67 c ZKV 328/1991 Sb.]:

1) Konkurs nelze prohlásit u dlužníka, který je právnickou nebo fyzickou osobou, jehož převážným předmětem činnosti je zemědělská prvovýroba, v období od 1. dubna do 30. září, přičemž běh lhůt k podání návrhu na povolení ochranné lhůty, jakož i běh ochranné lhůty podle § 5a a 5c není přerušeno. Účinky podle § 5d trvají i po tuto dobu.

(2) Zemědělskou prvovýrobou se rozumí hospodaření na zemědělských pozemcích, jehož výsledkem jsou rostlinné nebo živočišné produkty před jejich dalším zpracováním.

3. 2. 3. b) Podmínky na straně věřitele

Konkurzním věřitelem může být pouze osoba s hmotněprávní subjektivitou, která uplatnila nároky v konkurzním řízení buď ve formě přihlášky pohledávky do konkurzu podle § 20 ZKV, anebo věřitel, který je navrhovatelem konkurzu. Ve stavu před vyhlášením konkurzu je účastníkem řízení tedy pouze věřitel, který je navrhovatelem, případně věřitel, který přistoupil k řízení jako další navrhovatel. Procesní podmínkou zahájení konkurzního řízení je právní subjektivita a procesní způsobilost věřitele, o níž je pojednáno výše v kapitole o Podmínkách řízení na straně účastníků.

3. 2. 4. Záloha na náklady konkurzního řízení a zaplacení SOP

Zaplacení zálohy na náklady konkurzního řízení s účinností od 1. 6. 1996 podle ZKV a zaplacení soudního poplatku podle zákona č. 549/ 1991 Sb., o soudních poplatcích, není podmínkou prohlášení konkurzu, nýbrž mimoprocením požadavkem fiskální povahy, který může za ZKV stanovených podmínek vést k zastavení konkurzního řízení, nepodaří-li se tyto nedostatky konkurzního řízení odstranit. Jedná se tedy o procesní podmínky prohlášení konkurzu v nepravém slova smyslu, neboť náprava jejich vad je možná kdykoliv za řízení. Jedná se o požadavky mimoprocením povahy, které od okamžiku jejich zjištění brání dalšímu pokračování konkurzního řízení, jakož i zkoumání splnění požadavků procesních podmínek.

Povinnost platit soudní poplatek za konkurzní řízení s účinností od roku 2001 vyloučí § 11 odst. 1 písm. j SP.

[cit. § 11 odst. 1 SP 549/1991 Sb., v platném znění]:

(1) Od poplatku se osvobozují řízení ve věcech:

- a) opatrovnických, péče soudu o nezletilé, osvojení a povolení uzavřít manželství,
- b) důchodového pojištění (zabezpečení), příplatku k důchodu, zvláštního příspěvku k důchodu, nemocenského pojištění (péče), státní sociální podpory, pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státních dávek,
- c) vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí,
- d) vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče,
- e) voleb rad zaměstnanců a zástupců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- f) dědických v prvním stupni řízení,
- g) náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem,
- h) způsobilosti k právním úkonům, poručenských a určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení,
- ch) výkonu rozhodnutí k vymožení pohledávek ze soudních poplatků, z peněžitých trestů, pokut a nákladů řízení vymáhaných státem,
- i) obchodního rejstříku, týká-li se zápis fyzické nebo právnické osoby, která je v konkursu,
- j) konkursu včetně nuceného vyrovnání, s výjimkou sporů vyvolaných konkursem,
- k) sporů o plnění závazků z kolektivních smluv, ze kterých nevznikají nároky jednotlivým zaměstnancům,
- l) volebních,
- m) rozpuštění politické strany nebo politického hnutí nebo pozastavení jejich činnosti,
- n) kompetenčních žalob,
- o) nařízení exekuce soudem,
- p) návrhů na určení lhůty k provedení procesního úkonu,
- r) výmazu podnikatele – fyzické osoby z obchodního rejstříku,
- s) informování zaměstnanců a projednání s nimi.

Povinnost zaplatit soudní poplatek v konkurzním řízení nebyla vůbec podmínkou prohlášení konkurzu, neboť soudní poplatek za konkurzní řízení platil správce konkurzní

podstaty. Tato povinnost měla navíc relativně samostatnou povahu, neboť povinnost zaplatit soudní poplatek mohl konkurzní soud uložit správci i po zrušení konkurzu. Naproti tomu povinnost složit zálohu na náklady konkurzního řízení může soud uložit výzvou navrhovateli, tzn. věřiteli, nebo dlužníku, toliko do prohlášení konkurzu. K výzvě soudu učiněné později se nepřihlíží.

[cit. § 5 ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Navrhovatel je povinen zaplatit zálohu na náklady konkursu až do částky 50 000 Kč, a to i opakovaně; učiní tak na výzvu soudu v určené lhůtě a výši. Účastní-li se řízení více navrhovatelů, jsou povinni zaplatit zálohu společně a nerozdílně.

(2) Nebude-li záloha na náklady konkursu v určené lhůtě zaplacená, může soud před prohlášením konkursu řízení zastavit; o tomto následku musí být navrhovatel poučen.

Povinnost složit zálohu na náklady konkurzního řízení má každý navrhovatel, je-li mu tato povinnost uložena konkurzním soudem podle § 5 ZKV, a to i opakovaně, s výjimkou orgánů dozoru a dohledu a zaměstnanců dlužníka podle směrnice 80/98/EHS a zákonem o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele č. 118/2000 Sb., jsou-li splatnou pohledávkou, pro níž konkurz navrhuje, toliko pracovní právní nároky zaměstnance dlužníka. Dlužník musí zaplatit zálohu na náklady konkurzního řízení i v případě, kdy podáním návrhu na prohlášení konkurzu plní svou zákonnou povinnost uloženou mu § 3 ZKV. V tomto případě nemůže však být nezaplacení zálohy na náklady konkurzního řízení dlužníkem důvodem pro zastavení konkurzního řízení. Zálohu musí složit i stát, je-li navrhovatelem. Podalo-li návrh na prohlášení konkurzu více navrhovatelů, mají tito povinnost složit zálohu na náklady konkurzního řízení společně a nerozdílně, avšak byla-li již záloha na náklady konkurzního řízení složena jedním z nich, nelze části zálohy požadovat od ostatních navrhovatelů zpětně. Záloha na náklady konkurzního řízení se považuje za složenou, je-li zaplacená v plné výši. Nestačí tedy zaplatí-li některý z konkurzních navrhovatelů svou část zálohy. Splatnost zálohy nastává výzvou soudu ke složení zálohy na náklady konkurzního řízení, která má charakter předběžného opatření podle § 12 odst. 2 ZKV, tzn. že opravný prostředek proti této výzvě není připuštěn. Výzva soudu k zaplacení zálohy na prohlášení konkurzu může být učiněna nejpozději do prohlášení konkurzu. K výzvě později učiněné se nepřihlíží. Smyslem ustanovení ZKV o složení zálohy na náklady konkurzního řízení je zejména počáteční poskytnutí finančních prostředků správci konkurzní podstaty na zjištění a zajištění majetku v konkurzní podstatě a k hrazení pohledávek za podstatou. Zálohu nelze tedy ztotožňovat s povinností zaplatit soudní poplatek. Záloha není příjmem státního rozpočtu a po splnění rozvrhového usnesení se vrací navrhovateli za podmínek stanovených v § 32 odst. 5 ZKV.

[cit. § 32 odst. 5 ZKV 328/1991 Sb.]:

(5) Pokud při rozvrhu nebudou uspokojeny náklady spojené s udržováním a správou podstaty, včetně nároku správce na odměnu a úhradu hotových výdajů, lze je uspokojit ze zálohy na náklady konkursu, a to v poměru, který určí soud; jinak se tato záloha nebo její zbytek vrací navrhovateli.

4. Zkoumání podmínek prohlášení konkurzu a zrušení konkurzu pro nedostatek podmínek řízení

Konkurzní řízení se zahajuje na návrh a konkurzní soud zkoumá splnění podmínek prohlášení konkurzu před vydáním usnesení o prohlášení konkurzu.

O důsledcích vad návrhu na prohlášení konkurzu bylo pojednáno výše v kapitole 3. 2. 1. o náležitostech zahájení řízení a následujících. Zdali jsou splněny předpoklady pro prohlášení konkurzu zkoumá soud v rámci konkurzního řízení a pokud v rámci jeho průběhu dojde k závěru, že podmínky pro prohlášení konkurzu nejsou dány, konkurzní řízení svým usnesením zastaví a konkurz zruší obdobně jako v případě zjištění, že majetek úpadce v konkurzní podstatě nepostačuje ani ke krytí nákladů konkurzu. Proti usnesení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu se může návrhovátelem odvolat a proti usnesení o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku se může odvolat i věřitel, který doloží, že má za dlužníkem pohledávku podle § 12 a odst. 5 ZKV.

[cit. § 44 ZKV 328/1991 Sb.]:

(1) Soud usnesením zruší konkurz, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání

- a) zjistí-li, že tu nejsou předpoklady pro konkurz,
- b) po splnění rozvrhového usnesení,
- c) na návrh úpadce, jestliže všichni konkursní věřitelé vyjádřili svůj souhlas na listině s úředně ověřeným podpisem a souhlasil-li s tím správce,
- d) zjistí-li, že majetek podstaty nepostačuje k úhradě nákladů konkursu, přičemž nepřihlíží k věcem, právům, pohledávkám nebo jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z podstaty (§ 27 odst. 6),
- e) došlo-li k fúzi úpadce nebo k převodu jmění úpadce na společníka úpadce.

(2) Jestliže úpadce zemřel v průběhu konkursu, podá správce zprávu o dosavadních výsledcích konkursu a předloží ji soudu; při vyhotovení zprávy se postupuje přiměřeně podle § 29 odst. 1. Předloženou zprávu soud přezkoumá přiměřeně podle § 29 odst. 2 a 3; na místo úpadce vstupují do řízení jeho dědici, a není-li jich, stát. Po schválení zprávy soud zruší konkurs a zprávu postoupí soudu, který projednává dědictví.

(3) Došlo-li k potvrzení nuceného vyrovnání, soud zruší konkurs, prokáže-li úpadce, že zajištění daná jím pro splnění nároků na vyloučení věcí z podstaty, nároků oddělených věřitelů na oddělené uspokojení (§ 28), jakož i nároků podle § 31 odst. 3 jsou dostatečná. Jestliže nedošlo ke zrušení konkursu podle odstavce 1, zruší soud konkurs až po splnění nuceného vyrovnání.

(4) Správce ke dni zrušení konkursu uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku s výjimkou případů, kdy došlo k nucenému vyrovnání. Poté soud zproští správce funkce.

(5) Pro doručení a zveřejnění usnesení o zrušení konkurzu platí totéž, co pro doručení a zveřejnění usnesení o prohlášení konkurzu. Zánik účinků prohlášení konkurzu (§ 14) nastane s právní mocí usnesení o zrušení konkurzu, nerozhodne-li soud jinak.

Konkurz rovněž zruší vrchní soud usnesením, kterým ruší anebo mění usnesení krajského soudu o prohlášení konkurzu podle § 44 a ZKV. Proti usnesení o prohlášení konkurzu, je-li navrhovatelem dlužník, který návrhem plní svou zákonnou povinnost uloženou mu § 3 ZKV, se nelze odvolat podle § 12 a odst. 1 ZKV. Proti usnesení o prohlášení konkurzu vydaném na základě návrhu věřitele se podle § 12 a odst. 2 ZKV může odvolat pouze dlužník, a to jen tehdy nepřistoupil-li k návrhu věřitele. Zrušením konkurzu zánikají podle § 45 ZKV účinky v prohlášení konkurzu uvedené v § 14 odst. 1 s výjimkou účinků podle písm. f, h, j, k a písm. m. V konkurzním řízení neplatí zásada ne bis in idem a v důsledku toho po zrušení konkurzu neuspokojené části pohledávek věřitelů nezanikají a konkurzní řízení na téhož úpadce může být prohlášeno znovu, budou-li splněny podmínky pro jeho prohlášení. Nebo na tyto pohledávky a jejich části lze podat návrh na výkon rozhodnutí. To neplatí, byl-li návrh na prohlášení konkurzu zamítnut pro nedostatek majetku podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. d ZKV a v důsledku toho došlo ke zrušení obchodní společnosti podle § 68 odst. 1 písm. g OBCHZ 513/1991 Sb. a zrušení družstva podle § 231 odst. 1 a § 254 odst. 2 OBCHZ 513/1991 Sb.

5. Podmínky vydání rozhodnutí o úpadku podle IZ

Insolvenční zákon 182/2006 Sb. ve svých ustanoveních týkajících se podmínek prohlášení rozhodnutí o úpadku a náležitostí insolvenčního návrhu v zásadě přejímá stávající úpravu podmínek prohlášení konkurzu a náležitostí návrhu na prohlášení konkurzu obsaženou v ZKV 328/1991 Sb. jakož i v dalších zákonech např. ZOB, ZPOJ, ZSÚD aj. Některé instituty v oblasti úpravy podmínek řízení však významně doplňuje, zpřesňuje a modifikuje.

Insolvenční zákon nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2008, a tudíž se bude v souladu s ustanovením § 432 IZ aplikovat na konkurzy prohlášené po tomto datu. Pro konkurzy prohlášené před 1. 1. 2008 platí stávající úprava obsažená v ZKV a jiných zvláštních zákonech. Insolvenční zákon namísto dvou řízení zavádí jednotné řízení o úpadku, které se člení na fázi zjišťování úpadku, která končí vydáním rozhodnutí o úpadku, a na fázi rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, která může splývat v jedno s fází první. V rámci IZ dochází i ke změně terminologie. Prohlášením konkurzu se rozumí způsob řešení úpadku zahrnující rozhodnutí o úpadku a rozhodnutí o prohlášení konkurzu. Termín úpadek je nahrazen termínem dlužník a návrh na prohlášení konkurzu změněn na insolvenční návrh.

U hmotně právní podmínky úpadku formou insolvence zpřesňuje IZ v § 3 odst. 1 a 2 její definici tak, že jde o krizovou situaci, kdy dlužník má více věřitelů a současně není schopen plnit peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po splatnosti, nebo zastavil platby, nebo neplní-li po dobu delší než 3 měsíce po splatnosti, nebo nebylo-li možné dosáhnout uspokojení splatné pohledávky vůči dlužníku výkonem rozhodnutí, nebo nesplnil-li dlužník svou povinnost přiložit k insolvenčnímu návrhu přílohy v § 104 odst. 1 IZ požadované. Není-li osvědčena mnohost věřitelů, nebo je-li prohlášení úpadku na majetek dlužníka vyloučeno podle § 6 IZ, insolvenční soud usnesením insolvenční návrh zamítne.

[cit. § 3 odst. 1 a 2 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) Dlužník je v úpadku, jestliže má

a) více věřitelů a

b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a

c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen "platební neschopnost").

(2) Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo

b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo

- c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.

30-denní lhůta stanovení úpadku je velmi krátká, avšak v případě poctivého dlužníka lze tvrdosti zákona čelit vyhlášením moratoria. V případě insolvenčního návrhu věřitele pro věřitelem tvrzenou insolvencí splnění podmínek prohlášení úpadku podle § 3 odst. 1 nepostačuje a věřitel musí v insolvenčním návrhu tvrdit jak mnohost věřitelů podle § 3 odst. 1 písm. a tak i úpadek formou insolvence podle ustanovení § 3 odst. 2.

Insolvenční zákon nově tak v případě odst. 2 § 3 přenáší břemeno důkazní na dlužníka, zatímco věřitel má v tomto případě pouze povinnost tvrzení těchto vyvratitelných právních domněnek pro úpadek dlužníka formou insolvence. A nadále nemusí věřitel dokazovat již ani existenci splatné pohledávky vůči dlužníku, stačí pouze její tvrzení a označení dalších věřitelů dlužníka v insolvenčním návrhu. Nově IZ v rámci institutu ochrany před druhotnou platební neschopností v § 143 odst. 3 definuje situaci, kdy dlužník není v úpadku, osvědčí-li, že jeho platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby a že lze důvodně očekávat její odvrácení do 3 měsíců po splatnosti peněžitých závazků. V takovém případě insolvenční soud návrh na prohlášení konkurzu zamítne.

Pro úpadek formou předlužení přebírá IZ stávající úpravu ZKV, kterou modifikuje tak, že pro účely zjištění předlužení se přihlíží ke všem, nikoliv tedy už jen ke splatným, závazkům dlužníka. O hrozícím úpadku bylo pojednáno výše v kapitole 3. 1. 2. c) diplomové práce.

Insolvenční zákon nepřebírá ustanovení ZKV o zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu, tj. insolvenčního návrhu, pro to, že majetek dlužníka nebude postačovat ani k úhradě nákladů konkurzního řízení. Namísto toho taxativně vypočítává v § 144 důvody, pro něž lze zamítnout insolvenční návrh pro nedostatek majetku.

[cit. § 144 IZ 182/2006 Sb.]:

- (1) Insolvenční soud zamítne insolvenční návrh pro nedostatek majetku, jestliže
 - a) dlužník je obchodní společností, která byla zrušena rozhodnutím soudu,
 - b) jménem dlužníka podal návrh likvidátor, který byl jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců,
 - c) likvidátor dlužníka předloží insolvenčnímu soudu zprávu o tom, že prověřil možnost uplatnit v insolvenčním řízení neplatnost nebo neúčinnost právních úkonů dlužníka,

- d) ze seznamu majetku dlužníka a šetření insolvenčního soudu vyplývá, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, a
- e) věřitelé dlužníka byli vyhláškou vyzváni ke sdělení údajů o majetku dlužníka a údajů o právních úkonech dlužníka, u kterých by bylo možno uplatnit neplatnost nebo neúčinnost, a žádný majetek ani úkony dlužníka nebyly zjištěny.

(2) Odstavec 1 se nepoužije, pokud navrhovatel v souladu se zákonem zaplatil požadovanou zálohu na náklady insolvenčního řízení.

(3) Proti rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku dlužníka se může odvolat i věřitel, který doloží, že má za dlužníkem pohledávku.

(4) Usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku je podkladem pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku, nejde-li o právnickou osobu zřízenou zákonem.

Zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku je vyloučeno, jestliže navrhovatel zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, kterou může nově navrhovatelé uložit insolvenční soud podle § 108 IZ. Zaplacení zálohy na náklady konkurzního řízení, tj. insolvenčního řízení, neukládá již tedy insolvenční zákon přímo, jak tomu bylo v ZKV, nýbrž v IZ jde čistě o volnou úvahu soudu, zdali k uložení povinnosti navrhovatelé složit zálohu na náklady insolvenčního řízení přikročí. Stejně tak může insolvenční soud žádné důsledky z nezaplacení zálohy nevyvozovat, anebo přikročit k vymáhání zálohy cestou výkonu rozhodnutí. Povinnost zaplatit zálohu na náklady insolvenčního řízení již podle IZ nelze uložit opakovaně. Proti usnesení insolvenčního soudu o povinnosti zaplatit zálohu na náklady insolvenčního řízení není odvolání přípustné. Proti usnesení insolvenčního soudu o zastavení insolvenčního řízení z důvodu nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení naopak odvolání přípustné je, také zejména proto, že dojde-li k zastavení insolvenčního řízení vinou navrhovatele díky nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení, má dlužník, případně jiný věřitel dlužníka nárok na náhradu škody tím způsobené. V pochybnostech platí vyvratitelná právní domněnka, že dlužník zastavení insolvenčního řízení zavinil. Z povinnosti složit zálohu na náklady insolvenčního řízení jsou vyňati orgány dozoru a dohledu a zaměstnanci dlužníka podle směrnice 80/98/EHS a zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele č. 118/2000 Sb., jsou-li splatnou pohledávkou, pro níž konkurz navrhuje, toliko pracovní právní nároky zaměstnanců dlužníka. Výše zálohy na náklady insolvenčního řízení zůstává stejná jako výše zálohy na náklady konkurzního řízení, tj. 50 000 Kč. Byla-li tedy zaplácena záloha na náklady konkurzního řízení, konkurzní řízení proběhne vždy, byť by v něm nedošlo pro nemajetnost dlužníka k uspokojení jediného věřitele. V takovém případě bude téměř celá záloha na náklady konkurzního řízení spotřebována na úhradu nejnižší možné odměny insolvenčního správce a úpadek dlužníka bude řešen podle ustanovení Dílu 9 Části druhé Hlavy I. IZ o nepatrném konkurzu.

Pravomocná usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku jsou účinná od zveřejnění v insolvenčním rejstříku a od téhož okamžiku zanikají i účinky s podáním insolvenčního návrhu a s účinky předběžných opatření insolvenčním soudem učiněných spojené podle § 109 až 114 IZ.

Zahájení insolvenčního řízení upravuje Díl první Hlavy IV. Části první IZ, náležitosti insolvenčního návrhu pak Díl druhý Hlavy IV. a účinky zahájení insolvenčního řízení Díl třetí upravuje díl třetí téže Hlavy. Insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh podle § 97 odst. 1 IZ a řízení se zahajuje dnem, kdy návrh dojde věcně příslušnému soudu. Zahájení insolvenčního řízení se oznamuje vyhláškou do 2 hodin poté, co insolvenční návrh došel soudu, a to i místně nepříslušnému, podle § 101 IZ. Proti této vyhlášce není odvolání přípustné.

[cit. § 101 IZ 182/2006 Sb.] :

(1) Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní nejpozději do 2 hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh. Vyhláška obsahuje:

- a) označení insolvenčního soudu, který ji vydal,
- b) označení insolvenčního navrhovatele,
- c) označení dlužníka,
- d) údaj o okamžiku jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku,
- e) jméno a příjmení osoby, která ji vydala,
- f) den vydání.

(2) Vyhláška podle odstavce 1 se doručuje účastníkům insolvenčního řízení; odvolání proti ní není přípustné.

Insolvenční návrh je oprávněn podat dlužník a věřitel dlužníka a ve zvláštních případech orgán dozoru anebo dohledu finanční instituce, nebo nucený správce, nebo likvidátor, který je však povinen podat insolvenční návrh, a to jen v případě předlužení. Pro případ hrozícího úpadku může insolvenční návrh podat pouze dlužník. Zahájení insolvenčního řízení má významné procesně právní i hmotně právní účinky. Omezuje dlužníka např. v dispozicích s majetkem. Insolvenční zákon tak de facto přesouvá účinky spojené s prohlášením konkurzu upravené § 14 a násl. ZKV, které vznikají až procesním úkonem soudu, k okamžiku podání insolvenčního návrhu, který je procesním úkonem účastníka insolvenčního řízení. Pokud se povinnosti dlužníka podat na sebe insolvenční návrh týče, přebírá IZ stávající úpravu v ZKV. Dochází však k věcněprávní změně ohledně sankcí pro nesplnění této zákonem uložené povinnosti tak, že trestní postih pro trestný čin porušování povinnosti v řízení o konkurzu podle § 126 odst. 2 TZ, neboť IZ

uvedený odstavec zrušil a vzhledem k § 16 TZ je tedy porušení této povinnosti trestně nepostihnutelné. Na místo trestní odpovědnosti nastupuje odpovědnost věřitelům za škodu nebo jinou újmu definovaná co do rozsahu § 99 odst. 2 IZ, z níž se lze vyvinut pouze za splnění předpokladů stanovených v § 99 odst. 3 IZ.

[cit. § 99 odst. 2 a 3 IZ 182/2006 Sb.] :

(2) Škoda nebo jiná újma podle odstavce 1 spočívá v rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel.

(3) Osoba uvedená v odstavci 1 se odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu podle odstavce 2 zproští, jen prokáže-li, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky přihlášené věřitelem v insolvenčním řízení, nebo že tuto povinnost nesplnila vzhledem ke skutečnostem, které nastaly nezávisle na její vůli a které nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po ní spravedlivě požadovat.

Jedná se o dopovědnost dlužníka objektivní bez ohledu na zavinění s možností liberace, přičemž pro účely náhrady této škody je možno složit peněžní prostředky do soudní úschovy. Nárok na náhradu takto způsobené škody se promlčuje v subjektivní dvouleté lhůtě počítané od doby, kdy se poškozený věřitel dozvěděl o výši škody a o osobě, jež za ní odpovídá, a nejpozději v objektivní tříleté lhůtě počítané ode dne, kdy došlo ke škodní události, anebo nejpozději v objektivní lhůtě desetileté počítané ode dne, kdy došlo ke škodní události, způsobil-li dlužník škodu takto úmyslně. Běh výše uvedených lhůt není vázán na skončení, nebo dokonce zahájení insolvenčního řízení a případný spor o náhradu škody, je-li insolvenční řízení zahájeno, není incidenčním sporem podle § 100 odst.2 IZ. Jedná se tedy o nárok samostatně uplatnitelný mimo rámec konkurzního řízení, a tudíž je pro jeho uplatnitelnost důležité včasné uplatnění u civilního soudu. Je-li vznik této škody zřejmý, může insolvenční soud uložit povinnost ke složení finančních prostředků k jejímu krytí ve výši zahrnující podstatnou část předpokládané škody, do soudní úschovy jakožto předběžné opatření v souladu s § 100 IZ. Současně s tím soud návrhatele příslušného předběžného opatření vyzve, aby ve lhůtě do skončení insolvenčního řízení uplatnil nárok na náhradu škody u civilního soudu a v případě úspěchu ve věci u tohoto soudu bude návrhatele předběžného opatření soudní úschova vydána.

Obsahové a formální náležitosti insolvenčního návrhu upravuje § 103 a násl. IZ.

[cit. § 103 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) Insolvenční návrh musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení

insolvenčního navrhovatele a označení dlužníka, kterého se týká, popřípadě označení jejich zástupců. Fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením a bydlištěm (sídlem) a v případě, že jde o podnikatele, též identifikačním číslem. Právnícká osoba musí být označena obchodní firmou nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem. Je-li navrhovatelem stát, musí insolvenční návrh obsahovat označení příslušné organizační složky státu, která za stát před insolvenčním soudem vystupuje.

(2) V insolvenčním návrhu musí být dále uvedeny rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh, není-li insolvenčním navrhovatelem dlužník, označeny důkazy, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává, a musí z něj být patrné, čeho se jím insolvenční navrhovatel domáhá.

(3) Insolvenční návrh je nutné předložit s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal u insolvenčního soudu a aby každý, komu se doručuje, dostal jeden stejnopis. Insolvenční navrhovatel je povinen k insolvenčnímu návrhu připojit předepsané přílohy a listinné důkazy, kterých se dovolává; přílohy a listiny však nejsou součástí insolvenčního návrhu.

(4) Stejnopis insolvenčního návrhu věřitele se doručuje pouze dlužníku, a to do vlastních rukou. Insolvenční návrh dlužníka se nedoručuje.

Obecné náležitosti podání upravuje § 42 odst. 4 OSŘ a úprava náležitostí insolvenčního návrhu tudíž vychází z úpravy náležitostí návrhu na prohlášení konkurzu podle ZKV a jsou jimi:

- 1) obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 4 OSŘ,
- 2) náležitosti podle § 103 IZ,
 - a) označení insolvenčního navrhovatele a dlužníka,
 - b) uvedení rozhodných skutečností osvědčujících úpadek dlužníka i oprávnění podat insolvenční návrh, jde-li o návrh věřitele,
 - c) označení všech důkazů jichž se navrhovatel dovolává,
 - d) petit, jímž je prohlášení úpadku dlužníka.

Insolvenční návrh, který nesplňuje všechny předepsané náležitosti, nebo který je nesrozumitelný a neurčitý, insolvenční soud bez dalšího odmítne, pokud pro tyto nedostatky nelze v insolvenčním řízení pokračovat, i kdyby se jednalo o odstranitelné vady podání. Není-li tedy insolvenční návrh od počátku perfektní bude stejně tak jako návrh na prohlášení konkurzu v takovém případě odmítnut. Proti odmítnutí se může navrhovatel odvolat. Insolvenční návrh nelze odmítnout jsou-li vadné toliko jeho přílohy podle § 104 (přílohy návrhu dlužníka) nebo § 105 (přílohy návrhu věřitele). V případě vad příloh

návrhu věřitele, insolvenční soud věřitele vyzve k doplnění podání do 7 dnů pod sankcí odmítnutí insolvenčního návrhu. V případě insolvenčního návrhu dlužníka, plní-li jím tento svou povinnost podat insolvenční návrh podle IZ, nepřichází tyto sankce v úvahu a namísto nich nastupují jiné procesní sankce. K náležitostem příloh insolvenčního návrhu níže add citace.

[cit. § 104 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) Podá-li insolvenční návrh dlužník, je povinen k němu připojit:

- a) seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků (dále jen "seznam majetku"),
- b) seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů (dále jen "seznam závazků"),
- c) seznam svých zaměstnanců,
- d) listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek.

(2) V seznamu majetku je dlužník povinen označit jednotlivě svůj majetek, včetně pohledávek. U pohledávek stručně uvede skutečnosti, na kterých se zakládají, a uvede jejich výši; výslovně se dále vyjádří k jejich dobytosti. U majetku, včetně pohledávek, o kterých probíhá soudní nebo jiné řízení, nebo ohledně nichž již bylo příslušným orgánem rozhodnuto, dlužník tato řízení (rozhodnutí) označí.

(3) V seznamu závazků je dlužník povinen jako své věřitele označit všechny osoby, o kterých je mu známo, že vůči němu mají pohledávky nebo jiná majetková práva, nebo které vůči němu pohledávky nebo jiná majetková práva uplatňují. Jsou-li věřiteli dlužníka osoby dlužníkovi blízké nebo osoby, které tvoří s dlužníkem koncern, musí dlužník tyto skutečnosti výslovně uvést. Dlužník v seznamu závazků stručně uvede, které z pohledávek svých věřitelů popírá co do důvodu nebo co do výše a proč. Má-li dlužník věřitele, o kterých je mu známo, že proti němu mají právo na uspokojení ze zajištění, nebo kteří toto právo proti němu uplatňují, uvede je odděleně. U pohledávek těchto věřitelů dále označí věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, u kterých se uplatňuje uspokojení ze zajištění, včetně údaje o tom, které movité věci se nacházejí v držení věřitele nebo třetí osoby, dále označení druhu zajištění a důvodu jeho vzniku. Dále dlužník uvede, zda a v jakém rozsahu právo na uspokojení ze zajištění popírá a proč.

(4) Nemá-li dlužník žádné zaměstnance nebo žádné dlužníky, uvede to v seznamech výslovně. Pro označení osob v seznamech platí § 103 odst. 1 obdobně. Předložené seznamy musí dlužník podepsat a výslovně v nich uvést, že jsou správné a úplné.

Pokud z uvedených příloh insolvenčního návrhu dlužníka bude zřejmý nedostatek majetku dlužníka, může insolvenční soud vyzvat věřitele uvedené v seznamu podle odst. 3,

aby soudu sdělili informace o případném majetku dlužníka, anebo o neplatných anebo neúčinných zcizovacích právních úkonech dlužníka. K uvedené výzvě může insolvenční soud připojit doložku, podle níž, nedojde-li ke sdělení takovýchto údajů, žádný majetek ani pohledávky dlužníka nebyly zjištěny, a na základě tohoto zjištění může pak insolvenční soud insolvenční návrh zamítnout pro nedostatek majetku podle § 144 odst. 1 písm e. K trestnosti uvedení nepravdivých údajů v zákonných přílohách insolvenčního návrhu platí, co bylo uvedeno výše v souvislosti uvedením nepravdivých údajů v seznamech dlužníka podle § 4 odst. 3 a 4 a odst. 2 ZKV.

[cit. § 105 IZ 182/2006 Sb.]:

Podá-li insolvenční návrh věřitel, je povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a k návrhu připojit její přihlášku.

Insolvenční řízení se nově blíží nespornému řízení, neboť insolvenční soud je v jeho rámci povinen provádět i jiné důkazy k osvědčení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka než ty, které byly navrženy v insolvenčním návrhu. Dochází tak k uplatnění zásady vyšetřovací v řízení o úpadku. Skutečnosti, na jejichž základě insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, musí být osvědčeny v rámci projednání insolvenčního návrhu a je-li takto úpadek dlužníka osvědčen, nemůže odvolací soud zrušit rozhodnutí o úpadku jenom pro to, že nedoložil splatnou pohledávku vůči dlužníkovi, anebo pro to, že návrhovaatel v průběhu insolvenčního řízení ztratil způsobilost k právním úkonům. Před vydáním rozhodnutí o úpadku má být dlužník slyšen a rozhodnutí o úpadku bez slyšení dlužníka lze vydat pouze tehdy, zdržuje-li se dlužník v cizině a zároveň je zde nebezpečí nepřiměřeného prodlení, anebo je-li dlužník neznámého pobytu. Dále lze úpadek prohlásit rozhodnutím bez jednání tehdy, neodporoval-li nikdo insolvenčnímu návrhu věřitele, pokud skutečnosti v insolvenčním návrhu uvedené věřitel dokázal obsahem k návrhu přiložených listin a účastníci insolvenčního řízení se práva na jeho projednání vzdali, anebo s vydáním rozhodnutí o úpadku bez nařízení jednání souhlasili. Rozhodnutí o úpadku posléze insolvenční soud vydá, je-li úpadek osvědčen, anebo zjištěn v souladu s § 136 odst. 1 IZ.

[cit. § 136 odst. 1 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) Insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, je-li osvědčením nebo dokazováním zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí.

Insolvenční návrh je možno vzít zpět do právní moci rozhodnutí o úpadku, nebo jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu. V případě návrhu věřitele má zpětvzetí návrhu za následek nemožnost podání nového insolvenčního návrhu na téhož věřitele ve lhůtě šesti měsíců ode dne zpětvzetí. Totéž platí i pro nabyvatele pohledávky, jež byla práv-

ním důvodem podání insolvenčního návrhu vzatého zpět. Zpětvzetí návrhu po právní moci rozhodnutí o úpadku je neúčinné a odvolání proti rozhodnutí insolvenčního soudu o zpětvzetí návrhu může podat pouze navrhovatel. Další insolvenční návrh podaný na téhož dlužníka do právní moci rozhodnutí o úpadku se považuje za přistoupení k řízení a pro dalšího navrhovatele platí stav řízení, jaký zde je v době jeho přistoupení. Nenabylo-li vynesené rozhodnutí o úpadku dosud právní moci, může další navrhovatel podat odvolání proti rozhodnutí jinému rozhodnutí o insolvenčním návrhu ve lhůtě od doručení poslednímu oprávněnému účastníkům insolvenčního řízení. To neplatí, bylo-li jiné rozhodnutí o insolvenčním návrhu doručeno dalšímu navrhovateli již dříve. K dalšímu insolvenčnímu návrhu se po právní moci rozhodnutí o úpadku nepřihlíží, je-li však jeho součástí i návrh na způsob řešení úpadku, zůstávají tyto jeho účinky pro stanovení způsobu řešení úpadku zachovány. Odvolání proti rozhodnutí o úpadku na základě návrhu dlužníka není podle § 141 odst. 1 přípustné. Proti rozhodnutí o úpadku vydaném na základě insolvenčního návrhu věřitele se může odvolat pouze dlužník za podmínek stanovených v § 141 odst. 1 IZ.

[cit. § 141 odst. 1 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) Proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu dlužníka není odvolání přípustné. Proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu věřitele se může odvolat pouze dlužník; odvoláním však lze namítat pouze to, že rozhodnutí o úpadku nemělo být vydáno proto, že úpadek není osvědčen, nebo proto, že tomu brání překážka stanovená v tomto zákoně. Ke skutečnostem, které nastaly nebo vznikly po vydání rozhodnutí soudu prvního stupně, se v odvolacím řízení nepřihlíží.

Odvolací řízení ve věci rozhodnutí o úpadku je řízením, v němž se nařizuje jednání. To neplatí pokud vrchní soud usnesením odvolání odmítá, nebo jím zastavuje anebo přerušuje odvolací řízení, anebo jím zrušuje usnesení podle § 219 a OSŘ, anebo směřuje-li odvolání proti rozhodnutí, které bylo vydáno bez nařízení jednání nebo kterým se nerozhoduje ve věci samé.

Zcela nově může v insolvenčním řízení insolvenční soud vydat rozhodnutí podle § 158, že dlužník v úpadku není, zjistí-li následně po právní moci rozhodnutí o úpadku, že dlužníkům úpadek není osvědčen anebo nepřihlásí-li do insolvenčního řízení své pohledávky žádný věřitel a současně pohledávky za podstatou byly uspokojeny. O tom, že dlužník není v úpadku, rozhodne insolvenční soud též na jeho návrh podaný před právní mocí usnesení o způsobu řešení úpadku, na základě úředně ověřeného písemného souhlasu všech věřitelů a insolvenčního správce.

Pro procesní podmínky na straně insolvenčního soudu platí totéž co pro procesní podmínky na straně soudu konkurzního, tzn. ustanovení o pravomoci, věcné, místní a funkční

příslušnosti podle OSŘ. Procesní podmínky na straně účastníků upravuje insolvenční zákon obdobně jako ZKV a platí o nich, co bylo uvedeno výše v kapitole

3. 2. 3 diplomové práce. V § 6 insolvenční zákon shrnuje doposud roztříštěnou úpravu ohledně subjektů, na něž nelze úpadek prohlásit a jsou taxativně vyloučeny jakožto dlužníci z působnosti insolvenčního zákona. Je-li insolvenční návrh na takovou osobu podán, insolvenční soud jej bez dalšího zamítne podle ustanovení § 143 odst. 1.

[cit. § 6 IZ 182/2006 Sb.];

(1) Tohoto zákona nelze použít, jde-li o

- a) stát,
- b) územní samosprávný celek²⁾,
- c) Českou národní banku,
- d) Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky,
- e) Fond pojištění vkladů,
- f) Garanční fond obchodníků s cennými papíry,
- g) Zajišťovací fond družstevních záložen,
- h) veřejnou vysokou školu, nebo
- i) právnickou osobu, jestliže stát nebo vyšší územní samosprávný celek před zahájením insolvenčního řízení převzal všechny její dluhy nebo se za ně zaručil.

(2) Tohoto zákona nelze dále použít, jde-li o

- a) finanční instituci, po dobu, po kterou je nositelem licence nebo povolení podle zvláštních právních předpisů, upravujících její činnost,
- b) zdravotní pojišťovnu zřízenou podle zvláštního právního předpisu, po dobu, po kterou je nositelem povolení k provádění veřejného zdravotního pojištění,
- c) politickou stranu nebo politické hnutí v době vyhlášených voleb podle zvláštního právního předpisu.

Pokud dojde k převzetí dluhů státem za právnickou osobu uvedenou v § 6 odst. 1 písm. i až po podání insolvenčního návrhu, insolvenční soud insolvenční návrh zamítne podle § 143 odst. 4 IZ, jinak podá-li navrhovatel insolvenční návrh na právnickou osobu, za jejíž dluhy se zaručil nebo je převzal stát, insolvenční soud návrh zamítne pro nesplnění podmínek vydání rozhodnutí o úpadku podle § 143 odst. 1 IZ. Insolvenční návrh nelze podat na osoby uvedené v 6 odst. 2 písm. a a b IZ, po dobu po níž jsou nositeli oprávnění k činnosti podle zvláštních zákonů. Insolvenční návrh podaný na tyto osoby

insolvenční soud bez dalšího zamítne. Vyprší-li lhůta uvedená v 6 odst. 2 písm. a a b a osoba pozbyde oprávnění k činnosti podle zvláštního zákona až po podání insolvenčního návrhu, avšak ještě dříve než byl usnesením insolvenčního soudu insolvenční návrh zamítnut, nelze takový návrh zamítnout pouze z důvodu nepřipustnosti podle ustanovení § 6 odst. 2 ZKV.

Rozhodnutí o úpadku dlužníka nelze dočasně vydat po dobu trvání povoleného moratoria podle §120 IZ. Institut moratoria upravený v Díle čtvrtém Hlavy IV. § 115 až 127 IZ nahradil nefunkční institut ochranné lhůty podle ZKV. Návrh na podání moratoria může podat dlužník, který je podnikatelem společně s podáním návrhu anebo nejpozději do 7 dní od takového podání insolvenčního návrhu, nebylo-li posud vydáno rozhodnutí o úpadku. V případě, kdy byl insolvenční návrh na dlužníka podán věřitelem, má dlužník právo podat návrh na povolení moratoria do 15 dnů od doručení mu insolvenčního návrhu věřitele insolvenčním soudem. Návrh na povolení moratoria může nově dlužník podat ještě před zahájením insolvenčního řízení, tj. před tím než byl podán insolvenční návrh. Je-li v tomto případě moratorium povoleno, nezapisuje se tato skutečnost do insolvenčního rejstříku. A moratorium v tomto případě zaniká rovněž podáním insolvenčního návrhu dlužníkem. Moratorium slouží k překlenutí úpadku tak, že stejně jako u povolené ochranné lhůty brání prohlášení úpadku na majetek dlužníka s tím, že účinky zahájení insolvenčního řízení zůstávají však zachovány. Proti usnesení insolvenčního o povolení moratoria není odvolání přípustné, proti usnesení o zamítnutí návrhu na povolení moratoria se může odvolat pouze dlužník. Maximální délka trvání moratoria je 3 měsíce a tuto lhůtu může za podmínek IZ insolvenční soud na návrh dlužníka, s nímž souhlasila písemně většina věřitelů a insolvenční správce, prodloužit ještě o 30 dní za podmínek stanovených v § 119 odst. 2 IZ.

[cit. § 119 odst. 2 IZ 182/2006 Sb.]:

(2) Insolvenční soud může na návrh dlužníka prodloužit moratorium nejdéle o 30 dnů, jestliže dlužník k takovému návrhu připojí ke dni podání návrhu aktualizovaný seznam závazků a písemné prohlášení většiny jeho věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek, že s prodloužením moratoria souhlasí; podpisy věřitelů na tomto prohlášení musí být úředně ověřeny.

Zde dochází v IZ k podstatnému zkrácení trvání opětovně prodlouženého moratoria oproti ochranné lhůtě, jež mohla být k návrhu dlužníka znovu prodloužena o další tři měsíce za splnění předpokladů v § 5c ZKV uvedených jakož i ke zpřísnění požadavků na povolení moratoria oproti ochranné lhůtě tak, že moratorium je možno od počátku povolit pouze na základě písemného souhlasu většiny věřitelů dlužníka podle § 116 odst.2 IZ.

Návrh na povolení moratoria musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti podle § 116 IZ.

[cit. § 116 IZ 182/2006 Sb.):

(1) Návrh na moratorium musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat všechny skutečnosti, které odůvodňují jeho vyhlášení.

(2) K návrhu podle odstavce 1 je dlužník kromě seznamů a listin, které je povinen připojit k insolvenčnímu návrhu, povinen připojit poslední účetní závěrku a písemné prohlášení většiny jeho věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek, že s vyhlášením moratoria souhlasí; podpisy věřitelů na tomto prohlášení musí být úředně ověřeny.

Insolvenční soud vyhlásí moratorium, jestliže jsou splněny jeho předpoklady podle § 115 a 116 IZ, nebylo-li dosud rozhodnuto o insolvenčním návrhu, jinak moratorium odmítne. Při odstraňování vad v návrhu na povolení moratoria nelze postupovat podle § 43 OSŘ, proto návrh na povolení moratoria musí být od počátku perfektní, jinak jej insolvenční soud odmítne.

[cit. § 115 IZ 182/2006 Sb.] :

Dlužník, který je podnikatelem, může do 7 dnů od podání insolvenčního návrhu, a jde-li o insolvenční návrh věřitele, do 15 dnů od jeho doručení insolvenčním soudem, navrhnout insolvenčnímu soudu vyhlášení moratoria; toto právo nemá právnická osoba v likvidaci.

V době trvání moratoria mohou věřitelé přihlašovat své pohledávky do insolvenčního řízení. V době trvání moratoria je dlužník omezen v dispozicích s majetkovou podstatou podle § 122 IZ a soud může ustanovit předběžného správce buď na návrh dlužníka, anebo na návrh věřitele, který nepodepsal souhlas s povolením vyhlášení moratoria za podmínek stanovených v § 123 odst. 1 IZ. Moratorium zaniká uplynutím doby, na níž bylo vyhlášeno, anebo před uplynutím této doby zrušením moratoria usnesením insolvenčního soudu podle § 124 odst. 2 IZ, anebo odmítnutím nebo zamítnutím insolvenčního návrhu, anebo zastavením insolvenčního řízení insolvenčním soudem.

[cit. 124 IZ 182/2006 Sb.):

(1) Moratorium zaniká uplynutím doby, na kterou bylo vyhlášeno; před uplynutím této doby zaniká moratorium rozhodnutím insolvenčního soudu o jeho zrušení.

(2) Insolvenční soud zruší moratorium:

a) na návrh většiny věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek, uvedené v seznamu závazků,

b) i bez návrhu, jestliže dlužník uvedl v návrhu na moratorium nepravdivé údaje, nebo vyjde-li za trvání moratoria najevo, že dlužník vyhlášením moratoria sledoval nepoctivý

záměr, zejména přednostní uspokojení jen některých jeho věřitelů.

(3) Rozhodnutí podle odstavce 2 písm. b) vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka, předběžného správce, byl-li ustanoven, a zpravidla též po vyjádření alespoň 3 věřitelů s nejvyššími pohledávkami, kteří podepsali prohlášení podle § 116 odst. 2.

(4) O návrhu na zrušení moratoria rozhodne insolvenční soud neprodleně.

(5) Před uplynutím stanovené doby zanikne moratorium i tím, že insolvenční soud zamítne nebo odmítne insolvenční návrh anebo řízení o něm zastaví.

Insolvenční soud vydá podle § 136 IZ rozhodnutí o úpadku, je-li úpadek dlužníka osvědčen nebo dokázán v průběhu jednání o insolvenčním návrhu, anebo jestliže je osvědčeno nebo dokázáno, že úpadek dlužníku hrozí. Jinak soud insolvenční návrh buď odmítne pro vady, nebo zamítne, nebo zamítne pro nedostatek majetku, anebo insolvenční řízení zastaví, nelze-li v něm pokračovat pro nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit podle § 142 IZ. Insolvenční soud insolvenční návrh zamítne z důvodu uvedených v § 143 IZ.

[cit. § 143 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) Insolvenční soud insolvenční návrh zamítne, nejsou-li splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku.

(2) Insolvenční návrh podaný věřitelem insolvenční soud zamítne, jestliže nebylo osvědčeno, že insolvenční návrhovatel a alespoň jedna další osoba má proti dlužníku splatnou pohledávku. Za další osobu se nepovažuje osoba, na kterou byla převedena některá z pohledávek insolvenčního návrhovatele proti dlužníku nebo její část v době 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po zahájení insolvenčního řízení.

(3) Není-li dlužník v úpadku pro předlužení, zamítne insolvenční soud insolvenční návrh podaný věřitelem i tehdy, osvědčí-li dlužník jednající v dobré víře, že jeho platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby a že se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že ji odvrátí v době do 3 měsíců po splatnosti jeho peněžitých závazků.

(4) Je-li dlužníkem právnická osoba, insolvenční soud zamítne insolvenční návrh podaný věřitelem i tehdy, jestliže stát nebo vyšší územní samosprávný celek po zahájení insolvenčního řízení převzal všechny její dluhy nebo se za ně zaručil.

Insolvenční soud insolvenční řízení zastaví, jsou-li k tomu dány předpoklady podle ustanovení § 427 IZ. Jde o případy, kdy dojde k zahájení hlavního insolvenčního řízení v jiném členském státu EU a na procesní stav se v daném případě bude přímo aplikovat nařízení ES 1346/2000, o nichž je pojednáno níže v kapitole 6 diplomové práce.

[cit. § 427 IZ 182/200 Sb.];

Vyjde-li v průběhu insolvenčního řízení najevo, že podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství⁸⁹⁾ byly ke dni zahájení insolvenčního řízení hlavní zájmy dlužníka soustředěny v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska a že dlužník k tomuto dni neměl ani provozovnu na území České republiky, insolvenční soud insolvenční řízení zastaví.

Pro úplnost lze k podmínkám insolvenčního řízení uvést ještě následující.

Konkurzní řízení je podle IZ jednou z forem řešení úpadku, o níž rozhoduje insolvenční soud v rámci rozhodnutí o způsobu řešení úpadku podle § 148 IZ, které bývá zpravidla spojeno s rozhodnutím o úpadku anebo může být vydáno samostatným rozhodnutím ve lhůtě do tří měsíců po právní moci rozhodnutí o úpadku, nesmí však rozhodnout dříve než proběhne první schůze věřitelů svolaná rozhodnutím o úpadku podle § 149 odst. 1 IZ. Podmínkami prohlášení konkurzu jakožto způsobu řešení úpadku podle insolvenčního zákona jsou:

- a) splnění podmínek rozhodnutí o úpadku podle Části první IZ a vydání rozhodnutí o úpadku podle § 136 IZ,
- b) splnění podmínek prohlášení konkurzu podle Části druhé IZ.

Insolvenční soud spojí rozhodnutí o prohlášení konkurzu s rozhodnutím o úpadku, tehdy, jestliže dlužníkem je osoba, u které je řešení úpadku jiným způsobem, tj. reorganizací, anebo oddlužením, vyloučeno podle § 148 odst. 1 IZ, anebo tehdy dojde-li ke stavu, za nějž by normálně došlo k zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku, avšak toto je vzhledem ke složení zálohy na náklady insolvenčního řízení nepřipustné podle § 144 odst. 2 IZ. Dále insolvenční soud rozhodne o řešení úpadku konkurzem podle § 244 také tehdy, neusnese-li se svolaná schůze věřitelů na žádném způsobu řešení úpadku dlužníka. Účinky konkurzu nastávají zveřejněním usnesení o prohlášení konkurzu v insolvenčním rejstříku. Prohlášením konkurzu na majetek dlužníka se přerušuje jeho likvidace, končí nucená správa, zanikají předběžná opatření insolvenčního soudu, nerozhodl-li o nich soud jinak, právo nakládat s majetkem v podstatě dlužníka přechází na insolvenčního správce a přerušují se veškerá soudní řízení týkající se majetku v podstatě s výjimkou řízení trestního, přestupkového, řízení o dědictví, řízení o vypovězení SJM, řízení o vyživovací povinnosti, řízení o ochraně osobnosti, řízení o vkladech, řízení vedených Úřadem práce a orgány státní správy sociálního zabezpečení, řízení ve věcech rejstříkových, řízení ve věcech kapitálového trhu a řízení o výkonu rozhodnutí a řízení exekučního. Insolvenční soud rozhodne o zrušení konkurzu za splnění předpokladů podle § 308 IZ.

[cit. § 308 IZ 182/2006 Sb.];

(1) Insolvenční soud rozhodne i bez návrhu o zrušení konkursu:

- a) zjistí-li, že nebyl ani dodatečně osvědčen dlužníkův úpadek; to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty,
- b) zjistí-li, že zde není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou uspokojeny,
- c) po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení,
- d) zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující; přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty.

(2) Insolvenční soud rozhodne o zrušení konkursu též na návrh dlužníka, jestliže dlužník k tomuto návrhu připojil listinu, na které všichni věřitelé a insolvenční správce vyslovili se zrušením konkursu souhlas a na které je úředně ověřena pravost podpisu osob, které ji podepsaly.

Proti rozhodnutí insolvenčního soudu podle § 308 IZ mohou podat odvolání pouze přihlášené věřitelé, anebo insolvenční správce podle § 309 odst. 2 IZ. Byl-li konkurz prohlášen na majetek fyzické osoby, která v průběhu konkurzu zemřela, nastupují na její místo v řízení její dědicové a není-li jich, tak stát, a insolvenční soud konkurz zruší postupem podle § 310 IZ. Dojde-li v důsledku zrušení konkursu podle § 308 odst. 1 písm. c) a d) ke zrušení a zániku dlužníka, který je právnickou osobou, bez právního nástupce podle zvláštního právního předpisu, neuspokojené pohledávky nebo jejich neuspokojené části zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění. Zrušením konkursu zanikají účinky prohlášení konkursu s výjimkou účinků, u kterých je možné jejich navrácení do stavu před prohlášením konkursu.

Zvláštním případem konkursu je nepatrný konkurz upravený v Díle 9 Hlavě I. Části druhé IZ, který se týká v § 314 zvláště procesně způsobilých dlužníků.

[cit. § 314 IZ 182/2006 Sb.]:

(1) O nepatrný konkurz jde, jestliže

- a) dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo
- b) celkový obrát dlužníka podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu nepřesahuje 2 000 000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů.

(2) Rozhodnutí o tom, že jde o nepatrný konkurz, může insolvenční soud vydat i bez návrhu a spojit je s prohlášením konkursu nebo je vydat kdykoli v průběhu insolvenčního řízení po prohlášení konkursu.

(3) Vyjde-li dodatečně najevo, že konkurz neměl být považován za nepatrný, insolvenční soud přijaté rozhodnutí bez zbytečného odkladu zruší.

(4) Proti rozhodnutí podle odstavců 1 a 2 není odvolání přípustné, musí však být vždy odůvodněno.

Specificky upravuje IZ rovněž podmínky prohlášení konkurzu na finanční instituce, jakožto jediného možného způsobu řešení úpadku, a to v Hlavě IV. Části druhé IZ. Insolvenční návrh podává v tomto případě orgán dohledu nebo dozoru podle § 368 IZ, kterým je orgán prvně jmenovaný, tj. orgán dohledu, a to konkrétně Česká národní banka. Orgán dohledu má pouze povinnost tvrzení úpadku a povinnost přiložit přílohy osvědčující úpadek k insolvenčnímu návrhu. Povinnost složit zálohu na náklady insolvenčního řízení tedy orgán dohledu nemá. Konkurz na finanční instituce se prohlašuje současně s rozhodnutím o úpadku, jsou-li splněny předpoklady odnětí příslušných licencí udělených na základě zvláštních zákonů podle § 6 odst. 2 písm. a.

6. Podmínky prohlášení konkurzu v hlavním a vedlejším úpadkovém řízení s evropským mezinárodním prvkem podle nařízení ES 1346/2000

Insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem a jeho účinky se s výjimkou Dánska řídí podle ustanovení § 426 odst. 1 IZ přímo použitelným předpisem práva Evropských společenství a ustanoveními právního řádu toho členského státu Evropské unie, na něž přímo použitelný předpis práva Evropských společenství odkazuje. Tímto předpisem je nařízení ES 1346/2000 o úpadkovém řízení, které upravuje, jaké právní předpisy se budou aplikovat na řízení úpadková řízení s hlavním zájmem a na úpadková řízení s vedlejším zájmem. Jedná se tedy o kolizní normu evropského úpadkového práva aplikovatelnou v členských státech EU přímo s výjimkou Dánska. Podle tohoto nařízení se bude na úpadek dlužníka vztahovat insolvenční zákon a další česká zákonná právní úprava tehdy, bude-li hlavní zájem dlužníka na území ČR a na území jiného členského státu bude pouze zájem dlužníka vedlejší, anebo se na něm bude nacházet pouze část majetkové podstaty, nebo jeden z věřitelů dlužníka. Místo hlavního zájmu definuje nařízení jako místo správy dlužníka zjistitelné třetími osobami. Vyjde-li v úpadkovém řízení probíhajícím na území ČR dodatečně najevo, že dlužník neměl na území ČR provozovnu a má-li dlužník současně hlavní zájmy v jiném členském státě EU s výjimkou Dánska, krajský soud usnesením řízení o úpadku zastaví v souladu s § 427 IZ. Proti tomuto usnesení je odvolání přípustné. Vedlejší úpadkové řízení může tedy probíhat jen ve státě, kde má subjekt hlavního úpadkového řízení provozovnu. Nařízení ES 1346/2000 omezuje okruh mezinárodní příslušnosti soudů, jakož i oprávnění subjektů podat návrh na zahájení vedlejšího úpadkového řízení před zahájením hlavního úpadkového řízení, na případy, kdy hlavní úpadkové řízení nemůže být zahájeno podle právních předpisů členského státu hlavního zájmu dlužníka. Tehdy je možno zahájit vedlejší úpadkové řízení dříve nežli úpadkové řízení hlavní. Podle čl. 4 odst. 2 nařízení ES určují podmínky prohlášení úpadkového řízení právní předpisy státu, který úpadkové řízení s evropským prvkem zahájil. Takto zahájené úpadkové řízení má účinky ve všech členských státech stejné jako ve státě, který úpadkové řízení zahájil. Tyto účinky nelze tedy napadat v jiných členských státech. Podle čl. 27 nařízení ES je zahájení hlavního úpadkového řízení v členském státě EU, osvědčením úpadku pro vedlejší úpadkové řízení v jiném členském státě EU. Právo podat návrh na zahájení vedlejšího úpadkového řízení v členském státě má podle čl. 29 i správce podstaty hlavního úpadkového řízení z jiného státu. Soud vedlejšího úpadkového řízení má rovněž oprávnění požadovat složení zálohy na náklady vedlejšího úpadkového řízení, jejíž případný přebytek se podle čl. 35 nařízení ES převede do hlavního úpadkového řízení. Vedlejší úpadková řízení mohou být podle čl. 37 přeměněna na likvidační řízení, je-li to v souladu se zájmy věřitelů hlavního úpadkového řízení.

7. Závěr: Zhodnocení dosavadní právní úpravy podmínek konkurzního řízení

Problematika podmínek prohlášení konkurzu je vzhledem k současnému stavu právní úpravy mnoha zákony a právními předpisy EU obsáhlá a značně komplikovaná, neboť současné úpadkové řízení se od původního konkurzního likvidačního řízení, jehož cílem bylo poměrné uspokojení všech věřitelů dlužníka v jednom řízení v rámci jednotlivých věřitelských tříd, odlišuje tím, že cílem úpadkového řízení je co nejspravedlivější uspořádání majetkových poměrů dlužníka v krizové situaci tak, aby jeho věřitelé byli spravedlivě uspokojeni na základě zásady rovných příležitostí v rámci jednotlivých věřitelských tříd v co nejvyšší možné míře a co nejrychleji a aby současně, pokud je to možné, byl podnik dlužníka zachován. Tuto koncepční změnu si vynutila obchodní praxe, neboť platební neschopnost jednoho dlužníka, nežádka vede k druhotné platební neschopnosti jeho věřitelů, nebo osob jiných např. i odběratelů dlužníka. Nový insolvenční zákon byl tudíž přijat zejména z důvodů posílení jistoty v obchodních vztazích, předcházení druhotné platební neschopnosti a s ní i souvisejícímu riziku růstu nezaměstnanosti a byl veden snahou, aby dlužníci řešili svůj úpadek co možná nejdříve, pokud možno nejlépe prohlášením konkurzu pro hrozící úpadek, a tak de facto úpadku předcházeli, nebo tím alespoň zamezili co nejvíce jeho škodlivým následkům a mohli i po skončení úpadkového řízení nadále pokračovat v podnikatelské činnosti. Není-li výše uvedené řešení možné, pak nastupuje konkurz a s ním související likvidace podniku dlužníka. Úprava podmínek prohlášení konkurzu odpovídá těmto cílům a zasahuje jak do práva hmotného, tak do práva procesního a věcně navíc souvisí s právem trestním, občanským a obchodním, a tudíž všechny tyto aspekty související s úpravou podmínek prohlášení konkurzu byly v diplomové práci zmíněny. Za současného stavu, kdy po účinnosti insolvenčního kodexu od 1. 1. 2008 bude platit pro nově vyhlášené konkurzy úprava nová obsažená v insolvenčním zákoně a pro konkurzy prohlášené před tímto datem, úprava obsažená v ZKV, půjde zejména z hlediska aplikační praxe o komplikovanou situaci, kladoucí velké požadavky na konkurzní soudy i na osoby konkurzních soudců. Vzhledem k průměrné délce trvání konkurzů se však dá předpokládat odstranění většiny aplikačních potíží do 5 let od nabytí účinnosti insolvenčního zákona. Na závěr připomínám, že ať již jde o konkurzní řízení podle ZKV anebo o jiná řešení úpadku podle zákona insolvenčního, na tyto řízení se ještě navíc vztahují přímo nařízení EU o úpadku a rovněž úpadku se týkající směrnice EU, které neimplementuje český zákonodárce včas do českého právního řádu, jinými slovy do insolvenčního zákona. A smyslem všech těchto norem i nadále zůstává spravedlivé a rovnoměrné uspořádání poměrů mezi účastníky řízení tak, aby nebyli favorizováni věřitelé s pohledávkami v předstihu, anebo věřitelé ekonomicky silnější, na úkor ostatních věřitelů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

- Prof. JUDr. ZOUHÁK, CSc. František. Komentář. 3. vydání C. H. Beck. Praha 1998.
- JUDr. KRČMÁŘ, Zdeněk. Přehled judikatury ve věcech konkurzu a vyrovnání. ASPI, a. s. Praha 2005
- JUDr. SCHELEFOVÁ, Ilona. a kol. Konkurs a vyrovnání. 3. vydání. Eurolex Bohemia. Praha 2005
- JUDr. Ing. ZELENKA, Jaroslav. Ph. D., a JUDr. MARŠÍKOVÁ, Jolana. Zákon o konkursu a vyrovnání, komentář. Linde Praha, a. s. Praha 2002
- JUDr. Ing. ZELENKA, Jaroslav. Ph. D. a kolektiv. Insolvenční zákon. Linde Praha, a. s. Praha 2007
- SCHELEF, CSc., Karel. Současnost a perspektivy úpadkového práva. Sborník z vědecké konference VŠ Karla Engliše v Brně. Linie. Brno 2002
- Prof. JUDr. WINTEROVÁ, CSc., Alena a kolektiv. Civilní právo procesní. 3. vydání. Linde Praha, a. s. Praha 2004

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Ve znění :

- zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 74/1994 Sb.,
zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 224/1994 Sb.,
zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 151/1997 Sb.,
zákona č. 12/1998 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb.,
zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 214/2000 Sb., zákona č. 368/2000 Sb.,
zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 125/2002 Sb.,
nálezu Ústavního soudu vydaným pod č. 403/2002 Sb.,
nálezu Ústavního soudu vydaným pod č. 210/2003 Sb.,
nálezu Ústavního soudu vydaným pod č. 101/2003 Sb.,
zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 179/2005 Sb.,
zákona č. 377/2005 Sb. (účinnost od 29. září 2005),
zákona č. 57/2006 Sb. (účinnost od 1. dubna 2006),
zákona č. 79/2006 Sb. (účinnost od 1. dubna 2006),
zákona č. 245/2006 Sb. (účinnost od 31. května 2006),
zákona č. 264/2006 Sb. (účinnost od 1. ledna 2007).

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Ve znění :

- zákona č. 312/2006 Sb. (účinnost od 1. července 2007),
zákona č. 108/2007 Sb. (účinnost od 12. dubna 2007).

SOUPIS ZKRATEK A CITACÍ:

- **ZKV** zák. č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, v platném znění
 - **IZ** zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, v platném znění
 - **OBCHZ** zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění
 - **OSŘ** zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění
 - **OZ** zák. č. 40/1994 Sb., občanský zákoník, v platném znění
 - **SP** zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění
 - **TZ** zák. č. 140/1961 Sb, trestní zákon, v platném znění
 - **ZOB** zák. č. 21/1992 Sb., o bankách, v platném znění
 - **ZPOJ** zák. č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, v platném znění
 - **ZSÚD** zák. č. 87/1995 Sb. o spotřebních a úvěrních družstvech, v platném znění
 - **soud** pojmem soud se rozumí konkurzní soud podle ZKV
 - **SOP** soudní poplatek podle SP
 - **SJM** společné jmění manželů podle ustanovení § 143 OZ
-
- [cit. § odst. 2 ZKV 328/91 Sb. ve znění novely č. 12/1998 Sb.]
 - [cit. § 1 odst. 2 ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 2 odst 2 OBCHZ 513/1991 Sb.]
 - [cit. §1 ods. 3 ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 6 odst. 1 OBCHZ 513/1991 Sb.]
 - [cit. § 12 a odst. 4 ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 4 a odst. 1, 2 ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 12 a ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 4 ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 3 ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 4 b ZKV 328/1991 Sb.]
 - [cit. § 126 TZ 140/1961 Sb.]
 - [cit. § 16 TZ 140/1961 Sb.]
 - [cit. § 256 TZ 140/1961 Sb.]
 - [cit. § 256 a TZ 140/1961 Sb.]
 - [cit. § 256 c TZ 140/1961 Sb.]

- [cit. § 42 odst. 4 OSŘ 99/1963 Sb.]
- [cit. § 4 odst. 2 a odst. 3 ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 7 ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 7 a § 8 OZ 40/1964 Sb.]
- [cit. § 18 a § 19 a OZ 40/1964 Sb.]
- [cit. § 1 a ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR]
- [cit. čl. 100 ústavního zákona 1/1993 Sb.]
- [cit. § 12 a odst. 3 ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 5 a ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 5 b ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. 67 c ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 11 odst 1 SP 549/1991 Sb., v platném znění]
- [cit. § 5 ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 32 odst. 5 ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 44 ZKV 328/1991 Sb.]
- [cit. § 3 odst. 1 a 2 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 144 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 101 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 99 odst. 2 a 3 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 103 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 104 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 105 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 136 odst. 1 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 141 odst. 1 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 6 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 119 odst. 2 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 116 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 115 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. 124 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 143 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 427 IZ 182/200 Sb.]
- [cit. § 308 IZ 182/2006 Sb.]
- [cit. § 314 IZ 182/2006 Sb.]